

Onze Vogels

55e jaargang no. 5, mei 1994

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De l

osel

De groenstaartlori

(*Lorius chlorocercus*)

Tekst: F.Engels-H.Philippen/Lorijournaal
Foto: C.Scholtz/Hubers.

Algemeen.

De Groenstaartlori behoort tot het geslacht "Lorius" (Breedstaartlori's). De "Yelloow-Bibbed lory", zoals hij in het Engels heet, komt maar in één vorm voor: er bestaan geen ondersoorten.

Nomenclatuur.

Naast de beschrijving door Gould in 1856 volgde een identieke beschrijving van de vogel als "Lorius" door Bonaparte in hetzelfde jaar. Deze beschrijving is echter niet geldig op basis van het prioriteitsbeginsel. Reichenow (1881) geloofde dat de soortnaam "Domicella" prioriteit bezat boven Lorius en deelde de Groenstaartlori dan ook bij dit soort in. Pas in 1975 zorgde de onderzoeking van Smith weer tot de toendertijd al erkende indeling.

Etymologie van de naamgeving.

De wetenschappelijke naam *Lorius chlorocercus* heeft de volgende samengestelde betekenis:

Lorius: kleurrijke papagaai. Chlorós: groen, Kérkos: staart.

Beschrijving.

Buik, keel en rugbevedering zijn diep rood, overgaand in roodzwart op het onderste gedeelte van de rug. Een gele band verdeelt de rode borst en de keelbevedering. De band wordt in de hals door een zwarte vlek begrensd. Ook de kop, de nek en de teugels zijn zwart.

Naarmate de vogel ouder wordt kan de gele borstband in de overgangszone tussen rood en geel worden onderbroken door enkele donkerbruine of zwarte veertjes. De bovenpoten zijn donkerblauw, de vleugeldekveren groen en is afhankelijk van de lichtinval midden tot donkergroen. De ondervleugeldekveren zijn blauw, de vleugelboeg is zo lichtblauw dat het bijna wit lijkt. Aan de onderkant van de vleugel bevindt zich nog een roze/rode band. De staartveren zijn aan de onderkant olijfgroen geel. De bovenstaartdekveren zijn rood met groene punten. De oogringen zijn onbevederd en zwart, de snavel is oranje/rood, de poten donkergrijs. De geslachten zijn gelijk gekleurd. Jonge vogels zijn matter. De zwarte halsvlekken en gele borstband zijn ook

minder intensief aanwezig. De snavel is bruin en de iris donkergekleurd.

Grootte en gewicht.

De Groenstaartlori is ongeveer 27 tot 29 cm. Het gewicht hangt af van het geslacht, de leeftijd en voor het allerbelangrijkste de conditie van de vogel. Hij varieert van 25 tot 160 gram voor volwassen exemplaren.

Verspreidingsgebied.

Forshaw (1978 & 1989) en ook Pagel (1985) geven als verspreidingsgebied het oostelijk gedeelte van de Salomonseilanden op, terwijl Rutgers (1966-70) en de Grahl (1973) globaal de Salomonseilanden met uitzondering van Bougainville opgeven. Deze ten dele zeer verschillende opgaven zijn waarschijnlijk veroorzaakt door een onduidelijke geografische of politieke positionering van de Salomonseilanden.

De eigenlijke Salomonseilanden, welke politiek een zelfstandige republiek vormen, bestaan uit zes hoofdeilanden welke tussen de 80 en 200 km lang en 15 tot 50 km breed zijn. De hoofdstad Honiara ligt op Guadalcanal. Buiten de eilanden bestaat het uit talrijke atollen en koraalriffen. De totale oppervlakte van de Salomonseilanden is 28.896 km.

Het gebied binnen de Salomonseilanden waar de Groenstaartlori's het meest voorkomen zijn de eilanden Guadalcanal waar de grootste concentraties zijn, verder Malaita en San Cristobal en verder nog enkele kleinere eilanden.

Habitat.

De Groenstaartlori is geen cultuurvogel en hij komt dus zelden voor in plantages, kultureland en tuinen. Hij leeft bij voorkeur in oorspronkelijke begroeiing van het Berg- en Tropisch regenwoud. Cain en Galbraith (1956) melden dat zij de Groenstaartlori overwegend in de kruinen van de primaire en secundaire wouden hebben

aange-troffen. Vooral op Guadalcanal is vastgesteld dat de soort vaker in het heuvellandschap is te signaleren dan in het kustgebied. Het meest geliefde gebied zijn de onderste regimen van de nevelwouden. Deze waarnemingen kunnen door een tweede auteur bevestigd worden. Tijdens een drieweeks verblijf op Guadalcanal in 1989 werd in het kustgebied niet één vogel gesignaleerd. Bij navraag onder inwoners, leverde echter informatie dat ze ook in het mid-dengebergte voorkomen.

Voeding.

Het basisvoedsel in de natuur bestaat uit stuifmeel, nectar, vruchten en verder wat zaden. Forshaw meldt dat in de krop van twee exemplaren uit het Brits museum voor Natuurhistorie rupsen en rode zaden zijn gevonden.

Bescherming.

Zoals alle gewervelde dieren is ook de Groenstaartlori beschermd. Export is alleen toegestaan met een vergunning van het Ministerie van Bosbouw. Door de inheemse bevolking wordt hij graag als huisdier gehouden.

Gedrag.

De Groenstaartlori is een buitengewoon levendige en actieve vogel welke actief maar op zijn hoede door de takken klautert. Het geluid van deze dieren is beduidend zachter en aangener dan die van de Zwartkaptori. (*Lorius lory* spp).

Ook heeft hij beslist talent om geluiden na te bootsen: er zijn vogels die 50 woorden duidelijk kunnen uitspreken. In de warmere periode zoeken ze in de middaghitte een beschaduwde plaats op of zelfs een koele plaats in de binnenste bladendkroon. De tijd dat ze het actiefst zijn ligt in de koele-

re morgen- en avonduren, waarbij ze vaak de bodem opzoeken en druk bezig zijn met bladeren en takken.

Wanneer ze opgewonden zijn springen ze wippend met hun staart heen en weer en tonen hun gele borstband. Ze hebben duidelijk plezier in baden waarbij het niet zo ontaardt als bij de *Stellalori*, *Charmosyna p.goliathina*.

Onderkomen.

Onze dieren kregen we in 1988 in ons bezit op een leeftijd van circa 1 à 2 jaar. Zij werden gehuisvest in een binnenvolière van 2x1x2 meter met een buitenren van 4x1x2 meter welke met takken en twijgen werden gestoffeerd. Deze afmetingen zijn bijna ideaal voor deze dieren omdat ze de ruimte nodig hebben.

De binnenkooi wordt verwarmd tot een constante temperatuur van 17°C. De uitvlieggaten zitten op een hoogte van 1.80 m, welke wegens het warmteverlies weer dichtgemaakt zijn. De nieuwe gaten zijn aangebracht op 90 cm hoogte wat een besparing op de stookkosten opleverde van ongeveer 600 gulden. Het luchtvochtigheidspercentage binnen ligt tussen 60 en 80%. Deze mag niet onder de 60% komen en kort voordat de jongen het ei verlaten heeft moet hij 75% zijn.

De achterwand van de binnenvolière bestaat uit breuksteen, de zij- en buitenwanden uit kalksteen, het dak is

van hout. De binnenvolière is bepleisterd en met kunststofverf bewerkt in de verwachting dat dit afwasbaar zou zijn. Daar maakten de vogels snel een einde aan, ze hadden er het grootste plezier in om de verf in kleinere en grotere repen van de muur te trekken. De bodembedekking bestaat uit onbehandelde houtspaanders, welke tussen 5 à 6 weken worden ververs. De buitenvolière is met bindingsstenen betegeld welke elke 2 à 4 weken met water en een bezem worden schoongemaakt.

Kweek.

Ongeveer na 1 jaar heb ik nestkasten opgehangen 165 cm hoog, 30 cm breed en 30 cm diep, welke tot 2/3 gedeelte met strooisel werd gevuld. De vogels keken er niet naar om. Dat veranderde volkomen in 1991. De kortspaanders werden tot de hoogte van de nestkast leeggemaakt en 2 weken later was het eerste legsel, bestaande uit 2 eieren compleet, dat vast werd bebroed. Helaas was het legsel onbevrukt, het werd na 30 dagen weggehaald. Al 15 weken later volgde het 2e legsel, weer onbevrukt, en zo ook het derde. Het vierde was bevrucht, maar het werd kort voor het uitkomen verlaten. Toen het eerste legsel in januari 1991 weer onbevrukt was, veranderde ik het voedsel, in de hoop op betere resultaten.

Voer.

Als voer gebruikte ik een Nederlands kant en klaar produkt dat verrijkt wordt met A-E Mulsin 7x per week, met Multi Bio-Weyx 5x per week en 2x per week met D.Mulsin. Alle produkten zijn verkrijgbaar in de apotheek, D.Mulzin alleen op voorschrift. Dosering op 100 cc. 2 druppels Multi Bio Weyx - in 1 druppel A.E.Mulis 1 druppel D.Mulis. Verder krijgen ze iedere dag kolibriervoer, geweekte rozijnen of vijgen, vruchten en bessen en ook nog kiemvoer. Op 13 maart 1992 lag het eerste legsel na de voerandering in de nestkast. Een ei wordt 1 week na het leggen uit het blok gehaald.

Het legsel.

De legfels bestonden tot nu toe altijd uit 2 eieren. De grootte van het ei bedroeg 32.0x22.0 mm. Harrison en Holyoak (1970) geven voor twee legfels de volgende maten op: 30.0 (29.7, 30.03) x 23.9 mm, of de hier waargenomen afwijking afhankelijk is van de gevangenschap of dat het gaat om een normale afwijking kan niet vastgesteld worden. Overigens worden de nestkasten alleen om te broeden en niet als slaapgelegenheid gebruikt.

Kanariepokken en de kanariepokken enting

door: Dr.R.van den Hoven, Solvay Duphar B.V., Weesp.

De ziekteverwekker.

Kanariepokken is een besmettelijke virusziekte van kanaries en andere vinkachtigen. De verwekker van de ziekte is een z.g.n. pokken (pox) virus. Bij vogels komen verschillende soorten pokkenvirussen voor. Vooral bekend zijn de kippepokken, duivepokken, kwartelpokken, kalkoenpokken, kanariepokken en papegaai-pokken. Bij zoogdieren komen ook pokkenvirussen voor, maar deze virussen kunnen geen besmetting bij vogels veroorzaken.

De virussen van de familie van vogelpokken zijn onderling zeer verwant en zijn waarschijnlijk uit één gemeenschappelijke voorouder geëvolueerd. Veel pokkenvirusstammen kunnen zich, behalve in hun eigen gastheersoort, ook in een andere gastheer vermeerderen, b.v. duivepokken bij de kip. Het ziektebeeld is vaak minder ernstig en in sommige gevallen wordt er zelfs een immuniteit opgebouwd tegen de eigen pokkensoort. Helaas is het ziektebeeld soms ook net zo erg als bij de oorspronkelijke gastheer.

Pokkenvirussen zijn al heel lang bekend en zijn de grootste onder de virussen. Kikuth en Gollub wisten in 1932 het kanariepokkenvirus te isoleren. Terwijl de meeste virussen niet met een gewone microscoop gezien kunnen worden, zijn pokkenvirussen soms net zichtbaar met een gewone lintmicroscop. Vergelijken met de meer gecompliceerde bacteriën, zijn pokkenvirussen 20 tot 100 maal zo klein.

Virussen zijn vrij eenvoudige micro-organismen, die niet in staat zijn zichzelf zonder hulp te vermeerderen. Het is zelfs de vraag of ze nog als levend organisme beschouwd moeten worden. Bacteriën daarentegen zijn hoog gespecialiseerde micro-organismen die voor hun vermeerdering niet strikt tot een gastheer beperkt zijn, maar zich ook in andere media kunnen vermeerderen. Denk maar aan b.v. melk of soep die door bacteriegroei kan bederven.

De ziekte.

De ziekte veroorzaakt door het kanariepokkenvirus breidt zich langzaam uit. Het ziekteverloop is 3 tot 10 dagen en een groot deel van de dieren

sterft. Afhankelijk van de manier waarop het virus het lichaam binnen komt, treden de symptomen op tussen de 3 en 16 dagen.

Er zijn twee vormen van de ziekte bekend:

- a. De huidvorm en
- b. De hap- of snapziekte.

De huidvorm (ook wel uitwendige vorm genoemd).

De ziekte begint met oogontsteking, welke gepaard gaat met tranenvloed en gezwollen oogleden. Iets later ontstaan er rood-gele woekeringetjes (pokjes) op de oogleden, welke zich uitbreiden naar de snavelhoeken en de rest van de hoofdhuid. Ook de pootjes kunnen aangetast worden. Tevens kan de slokdarm met een korstiger beslag bedekt worden. Onder de korsten zit veel virus. Het hele lichaam kan onder de pokjes komen en de vogel sterft aan uitputting en ellende. Een enkele vogel overleeft en kan nog weken virus uitscheiden met de korstjes die afgesloten worden.

Hap- of snapziekte of gaapziekte (ook wel inwendige vorm genoemd).

Door virusvermeerdering in de slijmvliezen van de ademwegen ontstaat een ernstige ziekte. De vogel zit bol, heeft een snelle ademhaling en is soms zelfs erg benauwd, is suf en eet niet meer. Binnen enkele dagen sterft het diertje. Bij sectie vindt men meestal afwijkingen in de luchtpijp en in de long. De aandoening wordt ook wel difterie genoemd.

Het optreden.

Hoewel pokken in principe het hele jaar door op kunnen treden, worden de meeste uitbraken gezien in de **nazomer**. Vooral de jonge kanaries tussen de 4 en 7 maanden oud worden het slachtoffer. De sterfte kan oplopen tot 90% van het bestand.

De overbrenging.

Het virus zit in de afgestoten huidkorstjes en kan hierin betrekkelijk lang overleven. Daarnaast wordt door geïnfecteerde vogels veel virus uitgescheiden met het speeksel, neus- en traanvocht. Hierdoor kan drinkwater besmet raken. Het zijn vooral huidwondjes waardoor het virus het li-

chaam binnendringt. Deze kunnen b.v. optreden bij pikken. Waarschijnlijk vormen muggen de belangrijkste bron van overbrenging van bestand op bestand. Een mug die een geïnfecteerde kanarie gestoken heeft, neemt daarbij virus op. Het virus kan tot enkele weken in de mug overleven en wordt bij hernieuwd bloedzuigen op een kanarie van een ander bestand overgebracht. Muggen steken alleen op onbeveerde delen en daarom ziet men ook de eerste pokjes aan de ogen en de poten. Is éénmaal één kanarie van een bestand geïnfecteerd, dan kan besmetting van de andere kanaries makkelijk gaan door virus bevattend oogvocht, besmeurde zitstokken, geïnfecteerd drinkwater, etc.

De preventie.

Vogels die een kanariepokkeninfectie hebben overleefd, zijn zeer goed immuun tegen volgende infecties. Door nu de immuniserende eigenschappen van het virus te scheiden van de ziektemakende eigenschappen, is bescherming door het inenten met zulk een virus mogelijk. Door een ziekteverwekkend kanariepokkenvirus 482 maal te vermeerderen op steeds weer nieuwe kippecellen, is een virusstam ontstaan die geen ziekte meer kan veroorzaken bij kanaries. Dit zgn. aangepaste, verzwakte virus kan nu bij infectie van een kanarie alleen maar nog een plaatselijke ontsteking veroorzaken en daarop volgend een sterke immuniteit opwekken.

Poulvac P Canary.

Poulvac P Canary is een entstof tegen kanariepokken, ontwikkeld volgens het hierboven beschreven principe. De werkzaamheid van de entstof is getest in het laboratorium en onder praktijkomstandigheden. Het vaccin wordt middels de wing-web methode toegediend, waarna binnen 7 dagen een z.g.n. entpok moet ontstaan. Met 14 dagen begint zich een goede immuniteit op te bouwen. Omdat na 11/2 jaar nog ongeveer de helft van de kanaries beschermd is, wordt aangeraden ieder jaar te enten. De beste tijd voor enting is eind juni en begin juli, als de jonge vogels ouder dan 4 weken zijn. Het beste is om het

hele bestand in één keer te enten. Eventuele late broedsels moeten geïsoleerd worden en op een later tijdstip geënt worden, alvorens de vogels bij elkaar te voegen.

Contra-indicaties en waarschuwingen.

Zieke vogels mogen niet geënt worden tegen pokken. Na vaccinatie duurt het nog ± 14 dagen, alvorens een belastbare immuniteit is opgetreden. Indien vogels binnen deze 14 dagen besmet worden met veldvirus, ontwikkelen zich toch ziekteverschijnselen en heeft de vaccinatie ogenschijnlijk niet gewerkt. Door deze besmettingskans gedurende de eerste 2 weken na vaccinatie wordt dan ook geadviseerd om **geen vreemde vogels binnen 2 weken na vaccinatie te mengen met de gevaccineerden**. Vreemde vogels kunnen namelijk een beginnende virusinfectie bij zich dragen, zelfs indien ze bij een vorig adres gevaccineerd zijn. Vaccinatie helpt namelijk wel om de ziekteverschijnselen te voorkomen, maar het vermenigvuldigen en uitscheiden van virus kan niet altijd tegengegaan worden. Om dezelfde reden is het ook onverstandig om niet geënte vogels tussen geënte vogels te plaatsen. Bovendien zou naar de mening van sommige theoretica, het entvirus dat

door de geënte vogels nog een tijdje uitgescheiden wordt bij contact met de spieren van gevoelige vogels toch tot ziekteverschijnselen kunnen leiden. In ons laboratorium echter kan bij toediening van vaccinvirus in de spier geen ziekte opgewekt worden. Integendeel, na intramusculaire injectie worden 5 van de 5 kanaries beschermd tegen natuurlijke infectie. De uitscheiding van vaccinvirus met huidschilfers houdt op na \pm de tiende tot veertiende dag en onder normale hygiënische omstandigheden blijft het niet lang meer in het milieu. Hoewel het in de praktijk dus wel meevalt met het na 14 dagen toevoegen van ongeënte vogels aan geënte bestanden, is het omwille van bovengenoemde argumenten toch af te raden. Het beste is om geënte bij geënte dieren te houden. Indien men toch ongeënte vogels bij geënte vogels wil voegen, is het misschien nog het beste om tenminste te wachten tot 2 weken na de vaccinatie. Beter is nog om ± 8 weken te wachten.

Na enting ontstaat er tussen de vierde en zevende dag een entpokje dat na $\pm 10-14$ dagen weer moet zijn verdwenen. In deze tijd is het af te raden om de vogels te laten baden. Het beste kunnen alle vogelbadjes na de enting voor ± 10 dagen verwijderd worden.

Controle op de enting.

Door allerlei foutjes gemaakt tijdens de enthandelingen, kan het gebeuren dat het vaccinvirus gedood wordt. De enting kan dan niet "aanslaan" en een goede immuniteitsopbouw is dan niet mogelijk. Het is daarom belangrijk om te controleren of er na de enting entpokjes zijn ontstaan. Hiervoor moet men een aantal vogels controleren. Heeft men b.v. 50 kanaries geënt, dan kan men ervan uit gaan, dat alle kanaries goed geënt zijn als de eerste 20 kanaries allemaal een duidelijk entpok hebben. Zo niet, dan moeten alle 50 kanaries gecontroleerd worden. Dieren met een onduidelijke entpok moeten geïsoleerd worden en opnieuw worden geënt. Bij grotere bestanden wordt getolereerd dat hoogstens 10% van de poulatie een matige entpok heeft.

Entdoorbraak.

Bewezen entdoorbraken zijn na juiste vaccinatie nog niet vastgesteld. Wat echter nog wel eens gezien wordt is dat geënte vogels sterven onder een ziektebeeld dat op pokken lijkt. Bij onderzoek van deze vogels blijkt dat een aantal andere ziekteverwekkers symptomen kunnen opwekken, die min of meer op hap- of snapziekte lijken.

Over zangkanaries

DEREG VAN WEGGEWEEST

Het artikel "Watertoeren in het Harzerlied" in het januari nummer 1994, pagina 28, is voor mij de aanleiding geweest de pen ter hand te nemen. Al enige jaren heb ik voor mijzelf door een aantal gegevens uit oude beschrijvingen met daarnaast de persoonlijke kontakten van oude kwekers zo'n 40 jaar geleden, een visie gevormd over de ontwikkeling van de zangkanarie-rassen. De theoretische en de kennis van zowel het Harzer als het Waterslagerlied hebben mij tot dit inzicht gebracht. Wij moeten er dan ook van uitgaan dat de beide zangrassen niet vergelijkbaar zijn met onze huidige vogels; ze vertonen hoogstens overeenkomsten in de toeren. De eerste zangkanaries waren noch Harzer of Waterslager. De Harzerzanger gaf de streek en plaats aan waar die zangkanarie tot ontwikkeling kwam. Het lied werd gevormd naar de persoonlijke smaak van de kweker die onder de indruk was van bepaalde toeren en toonstukken die de vogels brachten. Deze toeren werden door een vorm van lijnenteelt dus erfelijk vastgelegd en zo kwam eigenlijk de zangstam met zijn speciale toeren. Zo hadden vele kwekers iets speciaals aan toeren in hun vogels. Door uitwisseling en omschrijving van de specifieke toonstukken, welke dan weer door een andere kweker in zijn vogels werden gekruist, is eigenlijk het Harzer- en Waterslagerlied opgebouwd. De eerste zangkanaries brachten dan ook een mengeling van harzer- en watertoeren. Zo ongeveer 1830/1860 kwamen deze vogels in Antwerpen terecht en werden omschreven als de vogels met de water- en nachtegaaltoeren. Dit waren geen waterslagers, maar harzers met watertoeren; de zangstructuur welke door de heer Tielens is beschreven. De ontwikkeling van de Waterslager vond later plaats eind 1800 waarbij wij de kanttekening moeten plaatsen dat in de eerste wereldoorlog veel van deze vogels verloren zijn gegaan en pas na 1918 van de overgebleven vogels de waterslagerkweek pas goed gestart is. Men

heeft voor dit ras een watertoerenvogel maal een kleur postuur gebruikt, namelijk de serin een forse houdingvogel welke een geslagen lied bracht. Veelal bellen vormen, fluiten, staaltönen, met daarnaast minder fraaie spitse toonstukken, zwieren, ophaal, enfin er was nogal wat te verbeteren aan deze zangkanarie. Het is dan ook begrijpelijk dat een van de pioniers, de heer Teleman, die enorm veel heeft gedaan voor de ontwikkeling van dit zangras, adviseerde om de Waterslager te kruisen met de Harzerpoppen. Een logische beredenering met daarbij de juiste vogel de watertoeren harzer. In België wordt dit nog veel toegepast, waardoor het verschil van zangstructuur ten opzichte van de Nederlandse Waterslager duidelijk herkenbaar is. De Belgische vogels zingen meer een golvende structuur terwijl de Nederlandse vogel meer slagvogel is. Het weer terugkomen van de Watertoeren Harzer is dan ook niet zo onbegrijpelijk. Bij de Harzer kennen wij de holrol in verschillende vormen waarbij bijvoorbeeld het koelerend holwater accent aanwezig is. Bij de harzer mag echter het wateraccent niet overheersen op de toer. Het is als het ware de room op de melk en verhoogt de muzikale waarde van het lied. Als je nu zo'n vogel kweekt waar het wateraccent gaat overheersen op de grondtoon, zoals bij de heer Tielens, dan is het een stap en een uitdaging om dit te benutten en proberen de watertoeren harzer weer te kweken, waarbij de Belgische waterslager met zijn harzerinvloed een goede partner is. De waterslager man maal de harzerpop die op de holrol overheerst met wateraccent. Ik heb het genoeg gehad deze vogels in Peer te mogen beluisteren en afgelopen keurperiode afstammelingen gehoord van deze vogels in Nederland. Ik zal dan ook in de toekomst de ontwikkeling van deze vogels met belangstelling blijven volgen. Voor de geïnteresseerde kwekers die met deze vogels willen gaan kweken, wil ik hierbij wel een advies geven en dit geldt zowel

voor de harzerkwekers als voor de waterslagerskwekers. De Nederlandse waterslager acht ik niet geschikt voor een kruising met de harzer, omdat deze vogels te veel slagvogels zijn. Je moet vogels met een golvende- en rolstructuur gebruiken. Voor wat de harzers betreft zou ik ook geen vogels gebruiken die kloeken brengen maar vogels met uitsluitend kloekenrol. Hoewel de waterkloeken wel genoemd en bewaardigd worden, hebben die de neiging over te gaan naar de klokkende waterslager waarvan ik vind dat dit een waterslagertoer is en het verstoort het golvende lied. Het zijn eigenlijk bij de harzers de slagkloeken welke in het harzerlied ongewenst zijn. Met wateraccent doen ze wel muzikaal aan. Voor wat betreft de waterslagerskwekers die met deze watertoeren harzers het wateraccent in hun waterslagers willen verbeteren, moet ik dit ook ontraden, het is namelijk zo dat het wateraccent op alle toeren overgaat op de knorren, bellen, en tjokkentoeren, waardoor deze in waarde verminderen. De watertoeren harzer overheerst in alle onderdelen op de toeren met wateraccent. Naar mijn mening zouden voor deze vogel dan ook andere keurlijsten moeten worden samengesteld. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de Amerikaanse lijst waar de watertoeren worden omschreven in zijn onderdelen en vormen. Maar wij wachten eerst de ontwikkeling van deze vogels maar af. Ook de keurmeesters zouden bijgestuurd moeten worden en de kennis van de waterslagertheorie en praktisch horen van de zang, eigen moeten maken waardoor zij op het gebied van de watertoeren meer inzicht krijgen. Zo heb ik bij deze het één en ander belicht; mijn visie op het zanggebeuren; het verleden en de mogelijke ontwikkeling.

H. Warmerdam

Over kleurkanaries

Blauwpastelgrijsvleugel

De verschijningsvorm "grijsvleugel" ontstaat door een versterkte werking van de pastelfactor. **Er bestaat dus geen enkele grijsvleugel zonder pastel.** In de groen- en agaatserie bestaat het bestreppingspatroon uit zwart eumelanine, door normale werking van de pastelfactor wordt de kwaliteit van het aanwezige eumelanine aangetast met als gevolg, een minder zwarte verschijningsvorm. Zodra wij gekonfronteerd worden met een **versterkte werking van de pastelfactor**, hetgeen uitsluitend voorkomt bij nateelt uit partners die beide de pastelfactor bezitten, kan een **versterkte reductie** van het nog aanwezige eumelanine in de bevedering van de vogels optreden. **Gevolg: het z.g. grijsvleugeleffekt.** De mooiste grijsvleugels vinden wij onder de mannelijke exemplaren uit de groenserie, soms in combinatie met de ivoorfactor maar andere factoren kunnen wij hierbij niet gebruiken. Omdat grijsvleugels uit de agaatsbruin- en isabelserie **geen** aanvaardbaar totaalbeeld tonen, vinden wij deze terecht niet op het vraagprogramma. Een goede grijsvleugel toont een soort gemarmerd rugdek, **van rugbestreping is geen sprake meer.** De popjes laten over het algemeen te weinig of vaak helemaal geen gemarmerd rugdek zien, popjes zijn in deze kleurslag dus **niet** de tentoonstellingsvogels. In plaats van marmering spreken wij overigens ook wel van "gehamerde" rugtekening. Wij hebben gezien dat het grijsvleugeleffekt ontstaat door een versterkte

werking van de pastelfactor, in de praktijk komt het dan ook regelmatig voor dat die werking **te sterk of juist niet sterk genoeg is geweest.** Gevolg is dan, een te ver gaande of juist niet ver genoeg gaande pigmentreductie. In onze standaard staat, dat blauwpastelgrijsvleugels als tentoonstellingsvogel, **alleen aan de toppen** van vleugel- en staartpennen nog duidelijk waarneembaar donker pigment moeten laten zien. De internationale standaard, die van C.O.M., doet er v.w.b. de pentoppen, nog een schepje bovenop. Hier wordt gesteld, dat de vleugelpennen maximaal een centimeter aan zwarte toppen mogen tonen en dat het zwarte gedeelte van de staartpentoppen kleiner moet zijn dan dat van de vleugelpennen. Het overige deel van de grote pennen moet min of meer lichtgrijs van kleur zijn. Ook in het rugdek dient de vermindering van het pigment in dezelfde mate als in de grote pennen te hebben plaatsgevonden. De "gehamerde" rugtekening dient een **niet te donkere** indruk te geven. Bezit de vogel blauwstructuur, dan geeft dat een mooi helder totaalbeeld, maar door de sterke reductie van eumelanine ontkomen wij vrijwel nooit helemaal aan minimaal bruinbezit in het rugdek. Zowel recessieve als dominante exemplaren vinden wij op het vraagprogramma, eerstgenoemde **kan** geen vetstofkleurige aanslag tonen, de blauwpastelgrijsvleugel in het bezit van de dominant-witfactor mag slechts minimale vetstofkleurige aan-

slag in de vleugelpennen tonen. Verder worden nog als eisen genoemd, voldoende pigment in beide flanken, een gelijkmatige blauwgrijze kleur in borst en onderlichaam, snavel, pootjes en nagels niet te donker en éénkleurig, dit alles in overeenstemming met het geheel. Als wij kijken naar de meest voorkomende fouten, mogen wij eerst noemen, dat **pigmentreductie niet op de juiste** heeft plaatsgevonden. Daardoor kan bij een niet ver genoeg gaande reducering, het geheel te donker overkomen, bovendien kunnen dan onvoldoende "gehamerde" rugtekening en te grote donkere pentoppen het gevolg zijn. Het tegenovergestelde komt voor bij een te sterke pigmentreductie. Te bruin in het rugdek of te zwakke pigmentuiting in de flanken is uiteraard foutief. Betreffende de bijkleur mag er geen overmatig schimmelbezit en geen storende vetstofkleurige aanslag in de vleugelpennen aanwezig zijn. De aanwezigheid van blauwstructuur is, evenals gelijkmatige en niet te lichte bijkleur in borst en onderlichaam alsmede in dijen en flanken, als eis gesteld. Als wij een vogel hebben die nagenoeg aan hiergenoemde eisen voldoet, hebben wij werkelijk een prachtexemplaar, dat is dan het ideaalbeeld. Bij de blauwpastelgrijsvleugel komt **uitsluitend de niet intensieve vogel** op het vraagprogramma voor. De reden hiervan is, dat er bij de intensieve vogel geen sprake meer is van een staalblauwe kleur zodra hierbij een combinatie aanwezig is van pastel met grijsvleugeleffekt. Rest nog te vermelden dat de grijsvleugeltekening van popjes vrijwel altijd zwak is, waardoor deze als "grijsvleugeltype" worden aangeduid. Voor de kweek mogen wij nog vermelden, dat een blauwpastelgrijsvleugel met als partner een pastel **niet** grijsvleugel, vaak goed resultaat zal geven. Bij nateelt van volledige grijsvleugel partners, zullen er vrijwel zeker jongen verschijnen, die een te ver gereduceerde pigmentuiting laten zien. De kweker van deze kleurslag moet eens opletten, hoe mooi de rugtekening kan zijn bij jonge vogels van zo'n drie weken oud. Zo iets moois zien wij bij een volwassen vogel helaas bijna nooit terug.

Tekst: A.v.Eck.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

De opbouw van een kleurbenaming.

In het vorige artikel is aangegeven hoe een kleurbenaming tot stand kwam. Tegenwoordig benaderen we het van een andere kant en gaan we uit van de bestaande hoeveelheid verschijningsvormen. We delen de kleurkanaries nog steeds in, in twee groepen: de gepigmenteerde en de ongepigmenteerde kanaries. Binnen deze groepen zijn weer verdere verdelingen te maken. Gelet op de al doorgevoerde wijzigingen in het huidige vraagprogramma, zal de groep ongepigmenteerd eerst worden besproken.

Ongepigmenteerde kanaries.

We kennen deze groep ook onder de naam vetstof- of lipochroom kanaries. De groep kent drie basiskleuren n.l.

geel, rood en wit. Hier zien we direkt al een eerste wijziging in de naamgeving n.l. **ROOD.** Voorheen werd de naam "oranjerood" gebruikt, maar deze term is nu vervallen.

Iedere kanarie, ongeacht de groep waartoe ze behoort, kan in drie verschillende verschijningsvormen een naam en daardoor ook een klassennummer krijgen, n.l. **intensief, schimmel en mozaiek.**

Binnen de groep ongepigmenteerde kanaries kennen we twee erfelijke eigenschappen die invloed uitoefenen op de kleur n.l. de **ivoor**-factor en de **ino**-factor. De basiskleuren geel en rood kunnen een combinatie vormen met ivoor. De basiskleuren geel, rood en wit kunnen een combinatie vormen met de ino-factor, we noemen deze groep dan **ongepigmenteerde roodogen** of vetstofkanaries met rode ogen.

De basiskleur wit wordt gevormd door **dominant-wit** of **recessief-wit.** Dit zijn twee afzonderlijke zelfstandige kleuren. Ze worden ook als zodanig geplaatst op het vraagprogramma. Dit is doorgetrokken naar de gepigmenteerde kanaries waar we nu, wat voorheen ook al eens het geval is geweest, b.v. de benaming zilveragaat dominant of zilveragaat recessief zullen tegenkomen.

De verschijningsvorm **mozaiek** kan op twee verschillende manieren aanwezig zijn. We onderscheiden deze twee vormen met de aanduiding **type 1** en **type 2.**

Als we deze mogelijkheden samenvatten dan krijgen we onderstaand overzicht:

Geelintensief en geel schimmel

Rood mozaiek type 2.

geel	intensief	ivoor
rood	schimmel	ino
dominant wit	mozaiek type 1	
recessief wit	mozaiek type 2	

Hiermee kunnen we vele kleurcombinaties maken. Wel moeten we weten dat een aantal combinaties niet mogelijk is: wit met intensief, schimmel en of mozaiek, wit met ivoor en intensief met mozaiek. Een mozaiek is altijd gecombineerd met schimmel. De aanduiding schimmel wordt bij een mozaiek daarom niet verder vermeld. Uitgaande van de genoemde overgebleven mogelijkheden, krijgen we al een andere naamgeving dan die welke we gewend zijn:

Nieuwe naamgeving	Oude naamgeving
geel intensief	goudgeel
geel schimmel	strogeel
geel mozaiek (type 1 of 2)	mozaiek geel (type 1 en 2)
geel ivoor intensief	goudgeelivoor
geel ivoor schimmel	geelivoor
geel ivoor mozaiek (type 1 of 2)	geen gevraagde kleurslag
rood intensief	oranjerood
rood schimmel	zalm
rood mozaiek (type 1 of 2)	mozaiek oranjerood (type 1 of 2)
rood ivoor intensief	oranjeroodivoor
rood ivoor schimmel	oranjeroodivoorschimmel
rood ivoor mozaiek (type 1 of 2)	mozaiek oranjeroodivoor (type 1 of 2)
dominant wit	dominant wit
recessief wit	recessief wit

Als we deze groep uitbreiden met de ino-factor dan krijgen we dus de groep **ongepigmenteerden met rode ogen**.

Nieuwe naamgeving

lutino intensief
lutino schimmel
lutino mozaiek (type 1 of 2)

lutino ivoor intensief
lutino ivoor schimmel
lutino ivoor mozaiek (type 1 of 2)

rubino intensief
rubino schimmel
rubino mozaiek (type 1 of 2)

rubino ivoor intensief
rubino ivoor schimmel
rubino ivoor mozaiek (type 1 of 2)

albino dominant
albino recessief

Oude naamgeving

goudlutino
lutino
mozaieklutino (type 1 of 2)
goudlutinoivoor
lutinoivoor
Geen gevraagde kleurslag

rubino
rubino schimmel
mozaiek rubino (type 1 of 2)
rubinoivoor schimmel
mozaiek rubino ivoor (type 1 of 2)

albino
albino

Als we nu terug gaan naar het huidige vraagprogramma, dan zien we dat de nieuwe kleurbenamingen al zijn ingevoerd en ondergebracht in vijf verschillende hoofdgroepen. In het volgende artikel zullen de gepigmenteerde kleurslagen worden besproken.

De Technische Commissie
Kleur- en postuurkanaries
H.K.van der Wal
Foto's: J.v.d.Maele

Kweekresultaten met de MARMERWEVER

De snavel, grote slagpennen en korte staartveren van deze 13 cm grote wever zijn zwart; ogen bruin, bovenkop vuilwit, de rest van het gevaderde grijsbruin en de poten zijn licht hoornkleurig. Er bestaat bij deze weversoort geen uiterlijk verschil tussen man en pop. Er zijn drie rassen beschreven. Naast de nominaatvorm, **Pseudonigrita arnaudi arnaudi**, die domicilie heeft in Zuidwest-Soedan, Kenia, Oeganda en Noord-Tanzania is er **P.a.australoabyssinicus** die voorkomt in Zuid-Ethiopië en **P.a.dorsalis** in Centraal-Tanzania. Eerstgenoemde ondersoort is meer grijzer op de kop dan de nominaatvorm en dorsalis is op het rugdek grijzer. Ze behoren, zoals de naam al aangeeft, tot de familie Ploceidae, de wevers en meer specifiek tot de onderfamilie Passerinae en worden bijgevolg wel beschouwd tot wel heel nauwe verwanten van de mussen. Het zijn bewoners van met doornige struiken en acacia's begroeide savannen. Van grasstengels bouwen ze flesvormige nesten aan takeinden van de bomen. De slurfvormige lange insluipgang van het vrij hangende nest bevindt zich onderaan. Ze leven vrijwel altijd in de directe omgeving van termieten welke nabij, in en van dezelfde acacia's leven. Ofschoon er talrijke termieten voorkomen in de wevernesten, laten ze elkaar geheel met rust. Al eerder zijn er met deze niet onaardige wevers kweekresultaten behaald, maar nooit eerder zijn er eigen kweek exemplaren op de tentoonstellingen ingezonden, althans niet op de bondskampioen. Op Vogel'94 in Breda was het dan zover en kon de NBvV ook voor deze soort een oorkonde toekennen. De inzender was **Dick den Hoed uit Heinkenszand**. Reden voor ons om contact met hem op te nemen en hem te vragen naar zijn ervaringen. Hier volgt zijn verhaal: De marmerwevers heb ik drie jaar geleden gekocht bij een importeur in België. Ik had ze nooit eerder gezien en wist ook niet of er een uiterlijk verschil was tussen man en pop. In elk geval was er geen verschil te zien tussen de vogels van die soort die bij de importeur zaten en daarom kocht ik

ze alle vier. De vogels zijn door mij ondergebracht in een met liguster, denneboompjes, vuurdoorn en wat lage struikjes begroeide volière van 5 meter lang, 2,50 meter breed en 2 meter hoog. Aansluitend is deze vlucht voorzien van een binnenverblijf van 2x2x2 meter. Er waren in die volière ook een paar elegantgorzen, rode kroonvinken, rose vinken, putters en brilvogels gehuisvest. Na enige tijd, toen ik de wevers wat beter leerde kennen, kreeg ik een vermoeden dat het drie mannen en een pop waren. De laatste had wat minder zware oogringen en de grijze bovenkop, het petje, was wat donkerder. Op een gegeven moment, het was juli 1993, had zich een paartje gevormd en dat ging over tot nestbouw. Een in de binnenruimte opgehangen kanariënestkastje vormde de basis voor een groot en uitbundig nest, gemaakt van voornamelijk cocosvezels. Het werd groot uitgebouwd met een slurf waar helemaal onderin de toegangsopening kwam te zitten. Van binnen werd het nest gestoffeerd met witte veertjes. Het eerste legsel bestond uit slechts twee eieren die rozeachtig van kleur waren en beschilderd met bruinkleurige vlekjes. Ze werden alleen door de pop bebroed en ze deed daar ongeveer 14 dagen over. Van die twee is

er een ei uitgekomen. De jonge vogel had een rozeachtige huidskleur en was verder geheel naakt. Het werd door beide oudervogels gevoerd. Op een leeftijd van 7 dagen, heb ik de jonge vogel geringd; ringmaat 2,5 mm. Om het jong te kunnen ringen heb ik het voorzichtig het nest uitgeschud, want ik kon het in eerste instantie niet met mijn vingers bereiken. Op een leeftijd van 24 dagen vloog de jonge vogel uit. Ze zijn al direct uitgevlogen. Voor het zover was had de weverman een tweede nest gebouwd en daarin bracht de jonge vogel de nachten door, daar in gelokt door zijn vader. De jonge vogel werd vervolgens nog een tiental dagen door de oudervogels gevoerd. De pop begon al weer snel in het oude nest aan een volgend legsel, wederom bestaande uit twee eitjes waarvan er ook weer een is uitgekomen. Jonge pas uitgevlogen vogels gelijken al sterk op de oudervogels maar hebben een witte althans lichte snavel. De vogels zijn zeer verdraagzaam tegenover de andere volièrebewoners althans in mijn situatie. Of ze dat ook zijn tegenover bijvoorbeeld kleine tropen weet ik niet. Ik had gelijktijdig ook een nestje rode kroonvinken en alles is heel goed gegaan. Ze verorberen in de broedtijd overigens wel een grote

hoeveelheid levend voedsel. Ten tijde dat er jongen moesten worden gevoerd werd er geen zaad opgenomen. Dat betekende veel werk maar ook zeer veel genoegen. Het totale voedselpakket bestond uit een goed mengsel zaden voor tropische vogels, trosgierst, universeelvoer, wasmotten, meelwormen (witte) en buffalowormen. Zoals gezegd, tijdens de optok van jonge vogels is levend voedsel onontbeerlijk.

Tekst: Cees van Berkel
Foto: H. Bielfeld.

Ervaringen met Gaailijsters

De volgende soort waarvoor wij uw aandacht vragen is **Garrulax chinensis**, **Zwartkeel gaailijster** waarvan vijf rassen worden genoemd. In de literatuur wordt aangegeven dat er tussen rassen al of niet grote verschillen in kleur bestaan, van grijs en olijfgachtig bruin tot geheel roodbruin. Ook de wangvlek kan in kleur variëren, van wit, via grijs en bruin tot zwart. De twee uitersten zijn de Zwartwang zwartkeel en de Witwang zwartkeel. We nemen aan, alhoewel dat niet helemaal duidelijk in de gidsen wordt beschreven, dat **G.c.chinensis** grijs van kleur is met een olijfbroene waas op rugdek en vleugels en helderwitte wangen heeft. **G.c.germani** is over het geheel roodbruin van kleur en heeft volledig zwarte wangen. De foto's geven u een duidelijk beeld van beide verschijningsvormen.

Wellicht is het zo dat de overige rassen zogenaamde overgangs- of tussenvormen zijn. Ze komen voor in Yunnan, Birma, Thailand, Laos, Vietnam, Zuid-China, Noordoost-India en Hainan. Hun lengte bedraagt ongeveer 24 cm. In hun leefgebieden komen ze algemeen voor en ze houden zich bij voorkeur op in vrij dichte bossen en in de struiken langs paden en wegen, tot op hoogten van ongeveer 1500 meter. Hun voedsel bestaat uit zaden, vruchten en insecten, kleine reptielen en ook verorberen ze bij tijd en wijle wel eens een jong vogeltje. De man brengt een melodieuze en afwisselende zang ten gehore. De geslachten zijn gelijk getekend, geen verschil dus in het uiterlijk tussen man en pop. Het nest is compact, komvor-

mig en gemaakt van grasstengels, dode bladeren, mossen, planteworteltjes en vezels. Het bevindt zich ongeveer een meter boven de grond in het dichte gewas. Een legsel bestaat uit 2-3 vaal blauwe eitjes. Werd de Witwang zwartkeel voor het eerst als eigen kweek ingezonden op Vogel'90, nu vier jaar later, op Vogel'94 was er voor het eerst de Zwartwang zwartkeel, ingezonden door **B.Smetsers** uit **Goirle**. Hij vertelt daarover het volgende; "Reeds vijf jaar bezat ik een exemplaar alsook een exemplaar van de witwang. In 1992 heb ik de witwang kunnen ruilen voor een zwartwang en het geluk was met mij, de zwartwangen bleken een paartje te zijn. Ze werden gehuisvest in een afgescheiden deel van de volière. De man zong dat het een lieve lust was en maakte de pop duidelijk het hof. Zij bleek (nog) niet van zijn avances gediend te zijn en na ruim een maand heb ik de twee waar samengebracht met de andere vogels in de gezelschapsvolière. Vanaf eind februari

1993 heb ik ze weer in een aparte ruimte ondergebracht; een vlucht van 2 m hoog, 4 meter lang en 2.20 meter breed. Een deel is overkapt en de achterwand is met rietmatten bekleed. Coniferen, pampagras, rodo-dendron en kamperfoelie vormen de begroeiing. Op de bodem is een laag bosgrond aangebracht. Van oud volièregaas maakte ik een kommetje en bevestigde dat in een conifeer, wellicht dat de vogels daarin hun nest zouden bouwen. Ook hing ik een nestblok in die vlucht. De man werd al snel heel actief en ondernam pogingen tot nestbouw maar bij gebrek aan materialen leidde dat tot niets. Begin april voorzag ik ze van een hoeveelheid cocosvezels en planteworteltjes en het was alleen de man die daarvan in een dag of zes een mooi komvormig vrijstaand nest maakte in een conifeer. Daarnaast liet hij zich van zijn beste kanten zien, een baltsvertoon met de bedoeling om de pop voor zich te winnen. Baltsen, zingen, veren poetsen enzovoorts. Het duurde ech-

Ervaringen met Gaailijsters

Ervaringen met Gaailijsters

ter wel een dag of tien eer hij de pop zover kreeg dat ze naar het nest kwam en van toen af deden ze alles samen: eten, drinken, baden en fou-ragerend over de grond scharrelen. Op donderdag 22 april was ik getuige van een paring en van toen af verbleef de pop heel vaak op het nest. Op 25 april het eerste ei, geheel wit van kleur en net zo groot als dat van een merel. Er volgden nog twee eieren waarna het legsel compleet bleek te zijn. Man en pop hebben afwisselend de eieren bebroed en op 10 mei zijn er twee jongen uitgekomen, het derde jong werd enkele uren later geboren. Ze waren geheel naakt en licht rozeachtig van kleur. Beide ouders voerden de jongen voorbeeldig en daarvoor zorgde ik voor voldoende mierenpoppen, pinky's, kleine mestwormen, wat meelwormen en af en toe een babymuisje. In het bos zocht ik naar pissebedden, torretjes en gaf ze al wat ik aan insecten aantrof. Ik was zo'n anderhalf uur per dag bezig met voedsel vergaren. Op een

leeftijd van drie dagen, tekenden zich de eerste veerstoppeltjes af en toen ze vijf dagen oud waren heb ik de jongen geringd; ringmaat 4.5 mm. Het ringen leverde geen probleem op en de oudervogels kweten zich behoorlijk van hun taak. De jongen waren 14 dagen oud toen ze uitvlogen en niet meer op het nest terugkeerden. Wel werden ze tegen de avond door de ouders naar een hoog en droog plekje gelokt waar ze de nacht doorbrachten. Tien dagen na het uitvliegen begon de man zijn eerste nest weer te restaureren, alhoewel het er nog puntgaaf uitzag. Op 9 juni was er het eerste ei van het tweede legsel dat met in totaal drie compleet was. De oudervogels kwamen weer tot broeden, maar de jongen van het eerste legsel werden niet vergeten. Een van de jongen werd regelmatig gesignaleerd op de rand van het nest en de andere twee zaten elkaar regelmatig achterna. Vandaar de gedachte dat de ene een pop was en de andere twee mannen waren. Om risico's te

vermijden, zijn de jongen van de eerste ronde op 18 juni uitgevangen en apart gezet, ze waren toen 40 dagen oud. Van het tweede legsel was er een eitje onbevruucht, de andere twee zijn uitgekomen maar een ervan was al spoedig dood. De overgeblevene groeide zeer voorspoedig op. Zelfs een derde legsel volgde en ook dat met succes. Als voedsel verstrekte ik universeelkorrels, zonnepitten, gepelde pinda's, tahoe, wat meelwormen, pinky's, mierenpoppen, mestwormen, sprinkhaantjes, pissebedden, torretjes, spinnen, babymuisjes en af en toe een stukje bruin brood. De oudervogels zijn als ze jongen hebben of zitten te broeden behoorlijk agressief, ze scheerden tijdens mijn aanwezigheid in de volière heel nadrukkelijk vlak over mijn hoofd en als ze kans hadden pikten ze er nog flink in ook".

Tekst: Redactie
Foto's: J. Blasman/van Os,
C. Scholtz en B. Smetsers.

Eminsmussen

Ervaringen met een koppel Eminsmussen (*Passer eminibey*) en een Bruinrug goudmus pop (*Passer luteus luteus*).

In augustus 1986 zag ik bij een importeur een aantal Eminsmusjes zitten. Aangezien mussen me altijd al fascineerden, kon ik de verleiding niet weerstaan om me een, naar ik meende, koppeltje aan te schaffen van deze mooie en kwieke vogeltjes. Thuis gekomen bekeek ik de pop nog eens goed. Het was een mooi diertje, maar ik was toch niet helemaal zeker van m'n zaak, daar ik me vaag de beschrijving van deze 11,5 cm grote musjes herinnerde in een artikel van de heer C.E. van Berkel in het oktobernummer van 1981.

Na herlezing hiervan bleek me, dat het volwassen popje een bruine keelvlak of befje moet hebben. Welnu dit keelvlakje ontbrak bij mijn pop. Bij de importeur kon ik de "pop" omruilen tegen een exemplaar dat wel een kastanjebruin befje bezat. Ik was nu in het bezit van een fraai koppel.

De man is prachtig kastanjebruin, met geelbruin afgezoomde zwartbruine vleugels en staart en zwarte snavel. De pop lijkt in grote lijnen op een mini-uitgave van onze huismuspop, maar opgesierd met een kastanjebruine teugel, bef, stuit en bovenstaartdekveren. De vogels bleken elkaar uitstekend te verdragen, maar waren vrij schuw. Enkele maanden later belandde er eveneens een pop Bruinrug-goudmus in mijn volière van 2 x 2 x 2,30 meter, met een binnenhok van 1,50 x 1 x 1,50 meter. Deze pop werd zondermeer door het koppel Emins geaccepteerd. Als voedsel kregen de vogels een wildzangmengsel en een tropenmengsel aangeboden. Gedurende de wintermaanden werd 2x per week Cede-eivoer verstrekt.

Begin mei 1987 vertoonde de Eminsmus man veelvuldig zijn interessante balts. Onder luid gekwetters zette hij alle veren uit, boog de kop en staart daarbij wat naar de grond en klapperde heftig met de verticaal gehouden vleugels. De pop reageerde hierop niet of nauwelijks. De vogels werden nu wel aanmerkelijk rustiger, evenals de Bruinrug-goudmus. Je kon ze zelfs brutaal noemen.

In de buitenvolière werden een paar nestkastjes van 20 x 15 x 15 cm met de opening in het midden opgehangen. Als nestmateriaal werd fijn droog gras en sisal verstrekt. Bijna onmiddellijk bezette de man één der kastjes

(nr.1) en sleepte dit binnen 2 uur vol. De pop verwaardigde zich zo nu en dan het bouwwerk te inspecteren, maar bleef verder vrij ongeïnteresseerd.

Ten opzichte van de eveneens in de volière verblijvende Zebravinken werd de man Emins wel feller, zonder dat dit echter tot excessen leidde.

Na twee dagen werd het nest om onverklaarbare redenen weer afgebroken en werd het nestmateriaal overgebracht naar kastje nr. 2, op ongeveer 60 cm afstand, gesleept. Het is onvoorstelbaar hoeveel nestmateriaal werd gebruikt. Ditmaal bleek het nest ook door de pop te worden geaccepteerd, daar ze regelmatig in en uitging en zich bovendien op de typische mussenmanier liet treden. Het nest had een zeer ingenieuze constructie, waarbij het zeer moeilijk bleek om de inhoud te controleren, door de diepe insluippgang die met een bocht eindigde in een diepe en donkere nestkom.

Na drie eitjes te hebben gelegd, welke grijsgroen van kleur waren met donkere vlekjes bezet, ving het broeden aan. Opvallend was wel, dat ze nooit langdurig op de eitjes verbleven, maar elkaar om de haverklap afwisselden. Na enkele dagen bleek één van de eieren te zijn verdwenen.

Tot mijn grote verbazing bleek enkele dagen nadat de Emins-pop met broeden was begonnen ook het gedrag van de Bruinrug-goudmus-pop te veranderen.

Regelmatig nodigde ze de Eminsmans uit haar te treden, hetgeen hij dan ook zeer regelmatig deed. Hij liet echter z'n eigen pop niet in de steek, hoewel hij in de amoureuze periode wel samen met de pop Goudmus regelmatig nestkastje nr. 1 inspecteerde, dat door de laatste was ingenomen. Een nest voor haar bouwen was er echter niet bij, zodat ikzelf maar een nest voor haar heb gemaakt, dat ze gewillig accepteerde. Een week later had de goudmus eveneens een legsel van 3 eieren, dat zij echter helemaal alleen moest bebroeden.

Inmiddels waren op 22 mei de 2 overgebleven eieren van de Emins-pop uitgekomen. De ouders accepteerde graag meelwormen, die ik de eerste 2 dagen levend, maar daarna gekookt verstrekte. Ook stonden de Cede-Mix en Cede-eivoer ter beschikking, waarvan alleen het eivoer werd aangeraakt. Beide ouders voerden uitstekend, hetgeen duidelijk was te horen. Toch meende ik na 3 dagen te bespeuren, dat de man, wellicht onder

invloed van de relatief grote hoeveelheid meelwormen, zijn plichten als vader begon te verwaarlozen, maar in plaats daarvan weer neststeuningen kreeg! De meelwormen bleven nu achterwege, terwijl de hoeveelheid Cede-eivoer werd opgevoerd.

Gelukkig voerden beide ouders hiervan, hoewel het aandeel van de man hierin nog steeds minimaal was. Door de ingewikkelde constructie van het nest, durf ik de jongen niet te ringen. Tevens stond ik op het punt met vakantie te gaan.

Mijn zoon, zelf geen liefhebber, bleek bereid om de vogels tijdens mijn afwezigheid te voeren met Cede-Mix en Cede-eivoer en het gebruikelijke zaadmengsel. Het voeren van gekiemde zaden zag hij niet zo zitten, dus bleef dit achterwege. Helaas bleek bij thuiskomst, dat de jonge vogels, hoewel volledig bevederd, dood in het nest zaten. De ouders hadden inmiddels een nieuw nest met eieren in een kastje, waarin Zebravinken hadden genesteld. De Goudmus-pop had haar jongen eveneens dood laten gaan. Enerzijds was dit waarschijnlijk te wijten aan het feit dat ze de jongen alleen groot moest brengen, terwijl anderzijds een voldoende hoeveelheid levend voer ontbrak, in verband met de voederproblemen bij de Emins. Helaas is er van het laatste Emins-legsel niets terecht gekomen en heeft de Goudmus het verder ook voor gezien gehouden.

Ondanks een negatief eindresultaat ben ik ervan overtuigd, dat deze fraaie en leuke mussesoort goed moet zijn te kweken indien tijdens de opfok voldoende en gevarieerd levend voer aanwezig is.

Persoonlijk denk ik nu (1994) dat, hoewel meelwormen nog steeds een goed opfokvoer vormen, men er gemakkelijk teveel en te langdurig van geeft. Het is bekend, dat meelwormen gemakkelijk de broeddrijf opwekken, hetgeen dan kan betekenen dat eventueel al aanwezige jongen dan in de steek worden gelaten.

Gelukkig beschikken we tegenwoordig over een gevarieerder aanbod van levende insecten, terwijl het gebruik van gekookte schelvis zeker als waardevol is ervaren.

De kunst is alleen om de juiste hoeveelheden dierlijke eiwitten op het juiste moment te verstrekken en naarmate de jongen ouder worden de hoeveelheid hiervan af te bouwen en te vervangen door b.v. gekiemde maden etc.

Tekst: Lars de Liefde, Bunnik.

KALENDER 1994

De fraaie Glansspreeuwen komen in vrijwel geheel Afrika bezuiden de Sahara voor. Men kan ze aantreffen in vrijwel alle mogelijke habitats. Ziet men deze vogels in helder zonlicht, dan zijn ze verblindend mooi met allerlei metallieke weerschijn: blauw, groen en violet. Sommige auteurs verdelen de Glansspreeuwen in drie groepen: langstaartige, die zich ophouden in de wouden en de beboste savanna, de kleinere, kortstaartige soorten die domicilie hebben op open grasvlakten en gebieden met doornig struikgewas en de grotere soorten met een vrij korte staart, die leven in de toppen van de bomen in de bossen. Uiteraard heeft deze indeling niets wetenschappelijks en kan dit niet te streng worden doorgevoerd. Alle soorten Glansspreeuwen zijn gezellige vogels, die veelal voorkomen in grote luidruchtige zwermen, die we ook kennen van onze bloedeigen gewone spreeuw. Op de slaappleaatsen verzamelen zich niet zelden enorme zwermen, niet alleen vogels van hetzelfde geslacht maar eveneens verwante. Sommige soorten leggen af en toe flinke afstanden af, zonder dat van een echte trek gesproken kan worden. Een en ander houdt ongetwijfeld verband met de regenval en de voorraad voedsel. De heid van ons verhaal, de Groene glansspreeuw (*L. chalybaeus*), die door de Engelsen wordt betiteld met "Blauwoor glansspreeuw" en door de Afrikaanders eveneens met "Blauwoor glansspreeuw", behoort tot de soorten met de korte staart, die zich ophouden in het open veld. In natuurreservaten zijn het heel gewone verschijningen. Ze zijn verre van schuw en komen naar de nederzettingen om zich te laten voeren. Het voedsel bestaat uit insecten, zaden en diverse vruchten. Als de vogels op de grond foerageren, dan lopen ze niet maar bewegen zich hippend. Het geluid dat geproduceerd wordt is vaak een muzikaal gefluit, maar daar tussendoor soms wat hese geluidjes of een hoog gekwetter. Een gevormd paar zoekt in de broedtijd een geschikte holle boom of andere holte om er een nest in te bouwen van gras, veertjes, stukjes slangavel enz. Er worden 2 tot 4 eitjes gelegd. Ze zijn bleek groenig blauw soms met een paar grijze of geligbruine vlekjes. Will u meer weten over Glansspreeuwen, dan kunt u er "Onze Vogels" van november 1991 op naslaan. Daar vindt u een artikel over deze vogels door H.A.Maurer.

Door: Meindert de Jong.

Over Grasparkieten

door: Wiebe Tolman

Agressieve poppen

Het is soms om wanhopig van te worden! Elke parkietenkweker kent het verschijnsel van "bijtende" poppen. Meestal komt dit voor op het moment, dat de pop aan een volgend legsel wil beginnen. De pop, die zo liefdevol haar eieren legde en uitbroedde, zich daarna een voortreffelijk moeder van haar kroost toonde, wordt plotseling onberekenbaar. Het komt voor, dat ze niet alleen haar eigen jongen te lijf gaat, maar ook haar echtgenoot. Op welke manier kunnen we dit euvel nu voorkomen? Men moet zich daartoe verplaatsen in de parkietenpsychologie. Dat klinkt nogal ingewikkeld maar het is betrekkelijk eenvoudig. We moeten ons namelijk eens indenken wat hier in feite aan de hand is en hoe dit zich in de wildbaan voordoet. Ik stel mij voor dat moeder grasparkiet (in het wild) op een wat rustige manier aan een volgende ronde jongen wil beginnen. Zij zal de jongen uit de vorige ronde willen verjagen tot deze jongen op een "veilige" afstand zijn. In de natuur zal dit op enige meters van de nestholte zijn. In de broedkooi lukt dit echter niet, want zo groot van afmetingen hebben we ze niet. In de broedkooi lukt het evenmin aan de jongen om zich uit de voeten te maken en dekking te zoeken in een wat afgelegen hoekje. En dit laatste kunnen we in broedkooien wel bieden. We maken doodeenvoudig een "schapje" waar de jongen onder kunnen kruipen. Zodra de jongen op deze wijze aan het oog zijn onttrokken, is de agressie bij de moeder op slag verdwenen. Soms zitten er echter nog jongen in het blok welke nog niet zijn uitgevloegen. Deze halen we uit het blok en plaatsen ze eveneens onder het schapje. Afmetingen van de 3 plankjes waarvan we het schapje maken: ongeveer 14 cm breed, 30 cm lang en 10 cm hoog. Als ik de jongen weghaal, maak ik het nestblok even schoon met een Halamidoplossing, doe er wat zaagsel in en een stuk rottend hout ter grootte van een parkiet. Dit is in de ogen van de moeder een brutale indringer en zij zal alle moeite doen om deze uit het nest te werken. Dit lukt dus niet, zodat de moeder er letterlijk haar tanden op stuk bijt. Zij stopt daar veel energie in en is daar geruime tijd mee bezig. Zodra het eerste ei is gelegd, is alle leed geleden en gaat ze "rustig" zitten broeden.

Kweekresultaat met de Geelbuik amazone (*Amazona xanthops*)

De Geelbuik amazone is een van de minst bekende van het geslacht in onze vogelkweek. Ze is eveneens een van de kleinste, meet slechts 27 cm. Wat hierbij vooral opvalt is de kleur van de snavel en de ogen, de iris is chromegeel; de snavel bleekgeel met een zwart merkteken aan iedere zijde van de bovensnavel.

De washuid verschilt tegenover deze van de andere amazones doordat ze roodachtig van kleur is en de neusgaten zijn opvallend groot. Al deze eigenschappen zorgen voor een in het oog springende verschijning. Van kleur is deze vogel hoofdzakelijk groen, behalve zijn geel masker. De veren op de borst zijn lichtgroen afgeboord met donkergroen. De staartveren zijn oranjeoranje aan de basis. Deze vogels die ik zeer goed ken, hebben bij de mannen een oranje of oranjegele plek op de onderbuik die heviger wordt al naargelang hun volwassenheid. De poppen missen deze kleur, alhoewel dit dan weer niet mag gelden voor alle xanthopsleden. Veel mensen kennen de illustratie van deze soorten in *Parrots of the World* van Forshaw. De kunstenaar, Bill Cooper, een van de meest getalenteerde vogeltekenaars van de wereld, kan enkel wat balgen (opgevulde exemplaren) van deze soort te zien gekregen hebben om ze in beeld te brengen, aangezien ogen, snavel en washuid allen verkeerd gekleurd zijn en fel afwijken van de realiteit. In tegenstelling tot een normaal gekleurde vogel schildert hij een volledig afwijkend dier, dat men nog nergens ooit te zien heeft gekregen. Een karakterstudie heeft uitgezeten dat de chromosomen van xanthops verschillen van die van de andere amazones. Gedurende de laatste 10 jaar heeft men veel geleerd over de wetenschappelijke klassificatie van papegaaien door chromosomenonderzoek, en ook hoeveel we daarvoor nog kunnen leren. Paul Roth, een autoriteit ten aanzien van Braziliaanse vogels in het veld, noteerde dat de vlucht van de xanthops vlugger is, met diepere vleugelslagen dan de andere amazones. Jongen van dit geslacht hebben

lang geel dons, in tegenstelling tot de jongen van de 16 andere amazonesoorten waarmee ik ondervinding heb. Persoonlijk vind ik de Geelbuik eerder een stille, bange vogel. Mannen hebben de interessante gewoonte

te hun rug te keren naar iemand die hen wil bewonderen, al willen ze hun mooi gekleurde onderdelen niet blootgeven, waardoor het zeer moeilijk wordt om dit gedeelte van hun verkleed te fotograferen. De zijden van

hun lichaam zijn oranje, doch daar merkt men niet veel van als de vleugels niet geopend zijn. Een andere onderzoeker van een kweekpaar en ik, hebben kunnen vaststellen hoe een man even de vleugels van zijn lichaam hield en over de zitstok wandelde op een opvallende manier om alzo zijn mooie oranje vlekken tentoon te spreiden. Geen enkele andere amazone die ik ken doet dat, doch ook geen enkele heeft zo een prachtige oranje vlek onder de vleugels. In **The Lexikon of Parrots** van Thomas Arndt wordt deze soort beschreven als ruziezoekend, agressief tegenover andere vogels en eveneens aanvallend ten aanzien van zijn verzorgers. Zelf heb ik dat nog nooit kunnen ondervinden, en ik kwam toch redelijk veel met deze soort in aanraking in verschillende omstandigheden; onder andere in groepen van dezelfde soort, in groep met andere amazones, in paren, en met een volwassen jong. Ik zou zelfs durven beweren dat de Geelbuik een rustiger en zachter temperament bezit dan gelijk welke andere amazone, waarvan de meesten agressief en gevaarlijk agressief zijn zeker gedurende de kweekperiode. Ik zou wensen dat alle amazones zich zouden gedragen als onze kwekende pop wanneer die jongen heeft! Ik moet dan enkel zachtjes op de nestkast kloppen en ze verlaat deze meteen en blijft rustig op de zitstok wachten tot ik gedaan heb met het wegen en onderzoeken van haar jongen. Bij enkele gelegenheden toen enkel de man in het nest zat (ik heb anders nog nooit meegemaakt dat een mannelijke amazone alleen in het nest

bleef zitten als het onderzocht werd) weigerde hij het nest te verlaten doch bedreigde mij nooit.

Behuizing en voeding.

Het kweekpaar wordt gehouden in een aparte draadkooi van slechts 2 m lang, in een ruimte met veel bovenverlichting, waarin veel loris en amazones verblijven. Ze schijnen van dit soort kooi te houden. In Brazilië zag ik in 1988, een paar dat net jongen had voortgebracht in een kleine kooi van amper 1 m lang en de andere maten nog kleiner. Weinig amazones willen kweken in zulke kleine kooien en ik zal dan ook nooit iemand aanraden hen op deze manier te houden, alhoewel dat paar toch bewezen heeft hierin jongen groot te brengen. Onze amazones worden gevoed met een mengeling van zaden, waaronder zonnebloempitten en cardi, evenals gekookte mais en bonen samen met vers fruit en groenten. Dat verschilt af en toe, al naargenoe hun beschikbaarheid, doch deze mengeling blijft normaal dezelfde het ganse jaar door. Op gelijk welke dag kan die bestaan uit een minimum van zeker 10 verschillende ingrediënten, laat ons zeggen 3 soorten zaden, 3 groenten, 2 fruitsoorten, gekookte mais en bonen. Ze verbruiken heel veel fruit, speciaal als ze jongen grootbrengen. Sinaasappel geniet hun voorkeur doch ze zijn niet kieskeurig en eten alles wat hen voorgezet wordt.

Ongeveer 39 dagen (Handoptok)

De kweek.

Tot hertoe heeft ons paar 2 legsel geproduceerd. In 1992 legde de pop op 26 en 28 februari en waarschijnlijk op 1 maart. In 1993 kwamen de eieren op 6 en 8 februari, het 3e waarschijnlijk op 10 februari. In beide jaren legde ze een maand vroeger dan gelijk welke andere amazone in onze verzameling. Tijdens het eerste jaar, kwam het eerste ei uit 28 dagen nadat het gelegd was en het 2e na 26 dagen, wat aangeeft dat het bebroeden niet aanvangt alvorens het 2e ei gelegd is. Het derde ei kwam 2 dagen later uit. In 1993 kwam het eerste ei uit na 27 dagen, het 2e na 26 dagen en het derde 2 dagen later, dus is bij dit paar de normale broedduur 26 dagen. Alle jongen werden gewogen vanaf een paar dagen, tot ze 40 dagen oud waren daar waar ze door de ouders zelf werden grootgebracht en tot het spenen bij deze van de handoptok. In 1992 stierf het 2e van de 3

er 25 dagen (gevoerd door oudervogels)

der de handvoeding. In 1993 onthield ik uit de voeding de verse mais als de jongen nog in het nest lagen; voor de rest waren de kondities net hetzelfde als het jaar daarvoor. De jongen kregen bij 2 gelegenheden calcium toegediend, via de snavel toen ze 7 en 17 dagen oud waren. De ogen begonnen open te gaan na 12 dagen. Ze groeiden zeer vlug en vertoonden zeker geen gebrek aan calcium. Nadat ze 12-13 dagen en 15 dagen oud waren werden ze geringd met 9 mm; de jongen van 1992 werden geringd na 16-17 en 18 dagen. Op een ouderdom van 24 tot 26

Ongeveer 35 dagen (ook natuurlijke opfok)

jongen na 23 dagen; de overige 2 werden daarom weggenomen voor handopfok. Het 3e jong vroeg onze speciale aandacht tussen de 8 en 11 dagen toen het niet meer aan gewicht won. Ik gaf het Clamoxil (Amoxicillin, BEECHAM) in de snavel gedurende 3 dagen en toen ging het gewicht terug de hoogte in. Hoe dan ook, de gewichten van de jongen van 1992 waren opmerkelijk lager dan deze die in 1993 het levenslicht zagen. Bijvoorbeeld, op een ouderdom van 13 dagen wogen de jongen van 1992, 88 gr, 78 gr, en 44 gr, allen met een gevulde krop. Op diezelfde leeftijd wogen de kleintjes van 1993, 100 gr, 109 gr en 97 gr, allen met een bijna volle krop. Er bestond geen gebrek aan verzorging vanwege de ouders. Twee van de in 1992 geboren jongen leden aan een bacterieinfektie en een ervan had een licht kromme poot, wat op Engelse ziekte wees. Dat werd duidelijk zichtbaar na 19 dagen. Ik verstreekte calcium met een spuit en een dagelijkse toevoeging van vloeibaar calcium on-

dagen begonnen de oranje veertjes onder de vleugels en de gele hoofdveertjes te verschijnen. Na 28 à 30 dagen werd de washuid roze en begon te zwellen. De jongen verlieten het nest na 51 à 52 dagen. Bij de eerste gelegenheid zag ik het oudste jong uit het nest, het zat op de voederplank en at van een stuk appel! Het zag er zeer vertrouwelijk uit. Het maximale gewicht van de door de ouders zelf grootgebrachte jongen bedroeg na 33 dagen tussen de 275 en 300 gr. In contrast daareentegen was het maximum gewicht van deze die met de hand werden opgefokt 250 gr op 46 en 52 dagen ouderdom. Ik voedde hen tot ze 90 dagen oud waren en ze 241 en 220 gr wogen.

Onvolwassen bevedering.

Onze jonge vogels verschilden van hun ouders doordat tussen het geel op de kop geen oranje tintje aanwezig was en nog geen geel op de onderbuik te bespeuren viel. Bij 2 van de 3 recent uitgevlogen vogels van 1993 is het geel op de kop zo uitgebreid als bij de ouders, bij het 3e jong is er min-

der geel op de wangen en minder oranje onder de vleugels. De gele merktekens op slagpennen en vliegvoren zijn hetzelfde als bij de pop; bij een volwassen man zijn die duidelijker. De staart is kort ongeveer 1 cm voorbij de punten van de slagpennen. De snavel is even machtig als bij de ouders; de iris is bleekgrijs. Deze soort is zeldzaam in onze vogelkweek en zal nog zeldzamer worden tenzij pogingen tot vermenigvuldigen ondernomen worden door hen die ze in bezit heeft en men erop let dat ze niet als huisdier verkocht worden. Kwe-

kers zouden onderling contacten moeten leggen om tot onverwante paren te komen. Het in het leven roepen van een kweekprogramma of het samenstellen van een stamboek kan het de kwekers gemakkelijker maken samen te werken en is van zeer groot belang

op dit ogenblik in de korte vogelkundige geschiedenis van de Aamzone xanthops. De Geelbuik amazone bestrijkt een groot leefgebied in Brazilië dat gekend is onder de benaming CERRADO een licht bebost grasland dat men veel aantreft in het wilde binnenland. Lokaal is deze amazone redelijk gewoon alhoewel ze niet in al te grote groepjes rondtrekken. Hun aantallen schijnen echter af te nemen, wat misschien te wijten is aan het ontginnen van nieuwe weilanden voor de veeteelt. Volgens de laatste gegevens denkt men dat er ongeveer 20.000 Geelbuik amazones in het wild voorkomen, dat is in ieder geval niet heel veel als men hierbij de enorme grootte van Brazilië in acht neemt. En als in de toekomst de populatie nog meer afneemt tengevolge van hun leefgebiedsverwoesting, dan kan dat heel vlug gebeuren. De weinige gelukkige bezitters van deze soort amazone moeten dat voor ogen houden en al het mogelijke doen om de toekomst hun vogels te laten kweken.

Over Zebravinken

Oranjeborst zwartborst isabel

Kleureisen.

In de naamgeving vinden we alle aanwezige mutaties terug, dus oranjeborst, zwartborst en isabel. Omdat het verschil tussen een dergelijke vogel in de grijs- en de bruinserie niet of nauwelijks te zien is wordt de aanduiding grijs of bruin in de naam achterwege gelaten. Zowel de oranjeborst- als de isabelfactor verdringen het eumelanine. Het resultaat is een zebravink die in de basiskleur wit tot lichtcrème is en waarop geen zwart of grijs meer zichtbaar mag zijn. De zwartborstfactor zorgt voor een duidelijke omzoming op het rug/vleugeldek, die gelijkmatig verdeeld moet zijn. Bij de vogel op de foto zou met name de omzoming van de vleugelpennen nog wat zwaarder moeten zijn. Ook door de zwartborstfactor vloeit het oranjebruin van de wangvlek uit over de kop en vloeit de oranjebruine borsttekening dicht tot aan de ondersnavel. Onder de snavel zien we in de praktijk echter nog vaak een crèmewitte pareling, zoals bij veel zwartborsten. Ook de vogel op de foto laat dit zien. Het gebied tussen oogstreep en snavel behoort wit te blijven. Veelal zien we hier helaas toch wat oranjebruin aanslag. (Bij de oranjeborst zwartborst **blackface** isabel is dit gebied van de kop tot aan de snavel oranjebruin.) De flank moet de bekende regelmatige witte zwartborst-streeptekening tonen op een kastanjebruine ondergrond. Het wit mag hierbij niet meer dan 50% van het totaal uitmaken. In het onderlijf moet de man vanuit de borsttekening een kastanjebruine streeptekening laten zien. Wanneer deze streeptekening goed aanwezig is zal de basiskleur van het onderlijf vrijwel wit zijn: in deze streeptekening is het phaeomelanine van de veertjes geconcentreerd. Op de staart zien we de kenmerkende zwartborst- lengtestreping, die aan het eind een druppel kan vormen. Door de oranjeborstfactor is deze tekening oranjebruin van kleur. Bij de pop is deze staarttekening ook de enige tekening. Voor het overige is de pop vrij egaal licht- tot warmcrème gekleurd. Dit laatste geldt bij de pop ook voor het onderlijf.

Kweektechnische aanwijzingen.

Alle in deze zebravink aanwezige factoren vererven autosomaal recessief. Het is een erg omslachtige weg om deze combinatie te bereiken met als basis een oranjeborst, een zwartborst en een isabel. Bovendien is dit ook niet meer nodig: er zijn al redelijke aantallen oranjeborst zwartborst isabellen. Voor verbetering van deze kleurslag kan gebruik gemaakt worden van zwartborst isabellen (voorheen phaeo) of oranjeborst zwartborsten, bij voorkeur in de bruinserie. Stel hierbij vooral hoge eisen aan de egaliteit van de kleur van deze vogels. Zorg altijd voor het gericht inbrengen van bepaalde kenmerken in uw stam: selecteer de vogels op de elementen die verbeterd moeten worden, b.v. de omzoming van het rug/vleugeldek, de maximaal uitvloeiende wangvlek of het dichtvloeien van de borsttekening. Kunt u niet de hand

leggen op een volledige combinatievogel, dan kunt u eventueel een zwartborst isabel paren aan een oranjeborst zwartborst. Deze paring zetten we bij voorkeur twee maal en onverwant op om de jongen aan elkaar te kunnen koppelen. We kweken hieruit zwartborst jongen (F1), die split zijn voor isabel en oranjeborst. Aan elkaar gepaard geven deze in de volgende generatie (F2) in één op de acht gevallen de gewenste combinatie. De poppen zijn echter niet in alle gevallen te onderscheiden van splitvogels, daarom zult u alleen bij een man geheel zeker kunnen zijn dat alle factoren daadwerkelijk aanwezig zijn.

Tekst: TC-NZC

Foto: Ton de Bruijn.

Ouderpaar

DE GROENE TIJGERVINK

Tekst: Cees van Berkel Foto's: Jan Blasman

Van de Groene Tijgervink zijn geen ondersoorten beschreven. De wetenschappelijke naam bestaat dus maar uit twee gedeelten, *Amandava formosa*, en de soort komt voor in Midden-India. Als wetenschappelijke voornaam wordt ook wel *Stictospiza* gebezigd.

Ze zijn ongeveer 10 cm groot. De bovendelen zijn olijfgroen, staart is zwart maar de bovenstaartdekveren zijn geel. Kopzijden olijfgroen, onderdelen licht bruinachtig geel. Op de lichaamszijden, de flanken, zijn witte en donkere bruinzwarte strepen aanwezig, haaks op de lengtelijn. Ogen zijn bruin, de snavel is rood en de poten zijn licht hoornkleurig. De popjes zijn minder contrastrijk, niet zo sprekend van kleur. Ook de flankbestreping, althans de donkere strepen, zijn meer grijsachtig. Het geslacht is dus redelijk goed vast te stellen. Jonge vogels zijn nog wat valser van kleur dan de popjes en ze hebben een zwarte snavel.

Pas geïmporteerd zijn ze gevoelig voor koude en de acclimatisatie vraagt dus onze aandacht. Zijn ze echter eenmaal gewend, dan doen ze in niets meer onder voor de gewone tijgervink, sterke vogels die we heel goed in de volière kunnen houden. Zelf hebben we een paartje meer dan 6 jaar kunnen houden, het mannetje haalde zelfs 7 jaar. Ze zijn overigens niet zo erg levendig van aard, maar hun verschijning compenseert dat weer.

De balts van het mannetje is anders dan die van de rode tijgervink. Hij buigt in steeds toenemende mate zijn kopje naar de borst en daarbij staan, als hij echt opgewonden is, de veren uit. Daarna gaat hij over tot knikkende lichaamsbewegingen, zingt daarbij zachtjes zijn liefdeslied en richt de staart naar de pop. Zij reageert op de balts, althans als ze iets voor hem voelt, door bij hem in de nekveren te gaan pikken, waarmede de balts eindigt. De echte paring staat, net als bij de rode tijgervink, los van de balts en volgt

pas als de man tot pikken in haar nekveren is gekomen. Het mannetje neemt het initiatief waar het gaat om de nestplaats. Hij wijst het popje de plaats aan door vertraagde nestelbewegingen uit te voeren. Bijvoorbeeld zittend op de rand van een halfopen nestkastje kan hij heel langzaam, net doen of hij een halmpje in dat nestkastje deponneert. Overigens houdt hij daarbij geen stengel of halm in de snavel, hetgeen andere prachtvinken weer wel doen. Als het popje het ook eens is met de nestplaats, wordt er al vrij snel gebouwd. In de volière kan dit diverse plaatsen zijn, zoals gezegd in een halfopen nestkastje, maar ook in een bundel heide of brem, in een kanariënestkastje of zogenaamd vrijstaand in een struik. Het mannetje draagt het materiaal aan en het popje verwerkt die. Grasstengels, mals hooi, cocosvezel, rietpluimen enzovoorts, kunnen gebruikt worden. Ze zijn drie tot vier dagen met de nestbouw bezig en dan is er een fraai kogelvormig nest met een korte insluipgang aanwezig. De binnenzijde wordt met zachte materialen bekleed. Het komt wel eens voor dat het nestje nog lang niet klaar is en er toch al het eerste eitje is gelegd. Een legsel is met 5 tot 6 witte eitjes compleet. Al vanaf het eerste eitje kan er gebroed worden, alhoewel dat lang niet altijd even duidelijk is. Het komt ook wel voor dat ze de eerste dagen weliswaar regelmatig in het nestje vertoeven maar niet echt broeden. Dat broeden doen de paartjes om beurten, maar het komt heel vaak voor dat beide partners op de eitjes zitten. De broedduur bedraagt ongeveer 12 dagen. Het basismenu dient te bestaan uit een goed mengsel zaden voor kleine tropen aangevuld

Nest

7 dagen oud

20 dagen oud, net uitgevlogen.

DE GROENE TIJGERVINK

met gras-en onkruidzaden en een bosje trosgerst. Uiteraard dient er ook eivoer te worden gegeven dat wellicht met universeel- en met insectenvoer kan worden vermengd. Dagelijks vers bad-en drinkwater, grit en maagkiesel en tijdens de broedperiode in elk geval levend voedsel. Overigens kan het geen kwaad om dat, zij het dan in wat mindere mate, altijd te geven, maar als er jongen zijn is dat levend voedsel, zoals mierenpoppen, bladluis, een enkele meelworm, buffalowormpjes, kleine vliegjes enzovoorts, gedurende de eerste 6 tot 8 dagen van levensbelang vooral voor dat nageslacht. Laten we vooral ook niet wat groen vergeten te geven, zoals bijvoorbeeld muur, herderstasje en andere wilde planten die feitelijk voor alle voliërevogels een welkome aanvulling op het normale menu kunnen betekenen. Heel veel prachtvinken scharrelen graag over de grond, links en rechts pikkend naar vermeend voedsel. Vandaar, en we schreven dat al eerder, dat de bodem van de voliëre dient te bestaan uit een goede laag humusrijke grond want daaruit halen ze echt nogal wat eetbaars. Haal regelmatig de hark door de grond zodat het zaaije af en toe wat wordt omgewerkt. Het ziet er dan niet alleen netjes uit maar de vogels hebben dan ook weer een vers laagje om in te wroeten. Als de jonge groene tijgervinkjes ruim 3 weken oud zijn, verlaten ze het nestje; ze vliegen zogezegd uit. Alleen dat vliegen is toch nog wat fladderig en stuntelig. Maar, dat leert snel. Gedurende twee weken worden ze nog door de oudervogels gevoerd. Op het laatste zie je ze zelf al het een en ander oppikken, zie je ze ook regelmatig op de voerplaats en het duurt dan niet lang meer of ze zijn in staat om voor zich zelf te zorgen. Als het zover is en het ouderpaar maakt aanstalten om tot een volgend legsel te komen, is het wel verstandig om de jongen bij de oudervogels vandaan te halen of de voliëre moet wel heel erg ruim zijn zodat het ouderpaar een duidelijke eigen territorium kan beheren. In kleinere voliëres moeten we ze echt separeren want anders zouden er best wel eens slachtoffertjes kunnen vallen. Bij dieren dus ook bij de vogels is het vaak zo dat als ze eenmaal zelfstandig zijn, ze niet meer door de ouders als eigen kinderen worden gezien maar meer als rivalen. Overigens is dat per soort heel verschillend, je hebt ook best soorten die zo ontzettend verdraagzaam zijn dat ze beslist geen kwaad doen aan soortgenoten, maar dan zouden de jongen wel weer storingen in dat nieuwe broedproces kunnen veroorzaken. Dus opletten blijft van belang. Bij de groene tijgervinken duurt de jeugdruï vrij lang, het wisselen van de veertjes begint in ongeveer de achtste levensweek en pas als de vogels ongeveer 8 maanden oud zijn, zijn ze op kleur. Vooral de mannetjes zijn dan fraai van kleur en tekening, de popjes zoals gezegd iets minder. De snavel is van zwart naar rood gekleurd.

Tigervinkjes, of het nu rode of groene zijn, zijn plezierige voliërevogeltjes waarmee ongetwijfeld kweekresultaten zijn te behalen, mits men uiteraard voor een adequate huisvesting en voeding zoals in deze bijdrage uiteengezet heeft gezorgd, en waarvan men bovendien heel lang plezier kan hebben.

Voor elke vogel een eigen zitplaats in uw volièrre of broedkooi..... dat kan met het geheel uit kunststof vervaardigde VOGELZITJE.

Vorkomt vederpikken, doordat er slechts plaats is voor één vogel.

Eenvoudig te reinigen.

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
VOGELIJEFHEBBERS KENNEN '1

BEKAERT PARKIETENGAAS

Maaswijdte x dikte x hoogte	
12,7 x 12,7 x 0,65 x 1000 mm	f 106,-
12,7 x 12,7 x 0,65 x 2000 mm	f 212,-
12,7 x 12,7 x 1,05 x 1000 mm	f 187,-
19 x 19 x 1,05 x 1000 mm	f 129,-
19 x 19 x 1,05 x 1500 mm	f 181,-
19 x 19 x 1,05 x 2000 mm	f 277,-
19 x 19 x 1,45 x 1000 mm	f 198,-

Prijzen per rol van 25 meter vrijblijvend incl. BTW. Diverse andere gaassoorten leverbaar.

**E. Leffering, Terwispe Fr.,
Tel. 05133-1335, Fax 05133-5053**

Speciaalzaak in:
Twee-komponenten systemen
Vogelbenodigheden

*Jonge vogels kweken
- hokken vol-
- met
Y vitaminecomplex
Vita-Biol.*

Liefhebbers, die Vita-Biol "aanvullend" in hun eivoer gebruiken, staan versterkt over de prima kweekresultaten.

Dit natuurlijke produkt bevordert bij alle vogels:

- een hoge vruchtbaarheid
- een maximale broeduitkomst
- een snelle groei van de jonge vogels
- een probleemloze rui
- een prachtig glanzende bevedering
- een natuurlijk organische weerstand tegen bacteriële ziektes
- een evenwichtige stofwisseling
- een hoge vitaliteit

Vita-Biol ook speciaal aanbevolen voor het kweken van recessief factorige vogels of vogels met rode ogen door het hoge gehalte aan vitamine A. Alleenverteenwoordiging van het produkt VITA-BIOL voor Nederland, Duitsland en Denemarken.

Fa. K. & K. FORTO
Dophoeveweg 12, 8161 NP Epe
Tel. 05780-13971 / 13455
Fax 05780-27885
Postbus 275, 8160 AG Epe

"ANIMALI"

**Internationaal Vogelpark, im- en export
Postbus 291, 5600 AG Eindhoven, Holland
Tel. 040-113738, Fax: 040-125495**

VERKOOP ALLE SOORTEN PAPEGAAIEN, KAKETOES, ZUID-AMERIKAANSE, AUSTRALISCHE EN AZIATISCHE PARKIETEN EN AGAPORNIDEN.

AANKOOP TEGEN GOEDE PRIJZEN: ALLE SOORTEN AMAZONES, KAKETOES, ARA'S (lietst met vaste voeding).

Ook met de hand grootgebrachte vogels zoals: AMAZONES, GRUIZE PAPEGAAIEN, KAKETOES en ARA'S. Kanaries: alle soorten.

Kopen het gehele jaar door: kanaries, ook postuur, alle papagaaien en kaketoes en andere parkietensoorten.
PRIJSLIJST OP AANVRAAG

Gewoon

**Tekst: Jan kuiper
Foto's: Ton de Bruijn.**

Vogelliefhebbers vormen tesamen een sterk gemeleerd gezelschap, met heel eigen voorkeuren. Heel vaak gaat de eigen voorkeur zó ver dat er een soort desinteresse aanwezig is voor de vogels die men zelf niet houdt cq niet wenst te houden. Kijk op vogels is dientengevolge slechts zelden voldoende ruim, daarvan zijn voldoende voorbeelden aan te geven. Het herkennen van de scala aan kleurslagen bij de kleurkanaries is voorbehouden aan de kleurkanariemensen, voor veel andere soorten vogels geldt hetzelfde. Om te zien dat een grasparkiet overgoten of fallow e.d. moet worden genoemd moet je knap thuis zijn in deze materie, de boeiende kleurmutanten van neophema's en agaporniden zijn niet voor iedereen bijzonder, zonder haken werd een Grote alexander als overmaatse halsbandparkiet uitgescholden, als klap op de vuurpijl, een kanarie is toch geel?

Gemiddeld genomen is het met de kennis over de vogels in de vrije natuur net zo gesteld, de stern (groot en klein) wordt voor meeuw aangezien, het overduidelijke verschil tussen zilvermeeuw en grote mantelmeeuw ontgaat velen. Meeuw is meeuw, punt uit. Verbijsterd neemt men nota van het aantal meeuwensoorten dat in Nederland waargenomen kan worden, gut, daar heb ik nooit opgelet zeg. En toch, in datzelfde Nederland is tenminste één vogel die ie-

ongewoon:

De Huismus

deraan kent, volgens mij zonder uitzondering, dat is de doodgewone huismus. Merelslijsters-zanglijsters-spreuwen-kramsvoegels-koperwieken worden lang niet altijd en zeker niet door iedereen als zodanig herkend, met de huismus is dat anders. Hooguit is op te merken dat velen de ringmus ook huismus noemen, dat laat onverlet dat de echte huismus zeer breed bekend is.

Ook ik dacht de huismus te kennen, die opvatting is door mij inmiddels bijgesteld, noodgedwongen. Tijdens een TT-bezoek werd mij door Jan Annokkee gevraagd of ik eens zou willen komen kijken naar z'n mussen, hij had inmiddels zo veel kleurslagen dat hij er niet meer helemaal uitkwam, hij had advies nodig meende hij. Eens, nog binnen de NKC, zaten we in de kleurkanaries tegen elkaar te knokken. De hausse in kleurkanariemutanten eind zeventiger/begin tachtiger jaren deed hem besluiten om andere paden te betreden, hij stortte zich op wildzang en bastaarden. Daarin draait hij nu al zo'n dikke twintig jaar mee, met soms opvallend succes. De bastaard van mus x kanarie (muskarie) was zo'n succes, dat kan ook gezegd worden van de witte mussen die hij jaren gebracht heeft. Naast de mussen ook kleurmutanten van andere wildzangvogels, ook al heten die vandaag Europese cultuurvogels. Als je dan als ervaren fokker door de bomen het bos niet meer ziet bij je eigen mussen dan moet er wel

iets gaan de zijn, mijn nieuwsgierigheid was gewekt en dus. Totaal perplex kreeg ik een areaal aan op kleur gefokte mussen voorgeschoteld, even was de gelijkstelling met de kleurkanarie heel indringend in beeld bij mij. Nuchtere analyse van de mutanten heeft dat beeld ietwat afgezwakt, maar, zeker niet laten verdwijnen. Het is toch frappant dat de huismus, net als de kleurkanarie, in het opaal, in het pastel, in het bruin en agaath en isabel, als satinet en als ino(phao) en in het wit gefokt kan worden. Ongelooflijk! Want, net als bij de kleurkanarie kunnen voornoemde mutaties gezamenlijk optreden in één vogel waardoor een weer andere verschijningsvorm tot uiting komt. Er zijn niettemin significante verschillen aan te geven tussen mus en kleurkanarie, het lijkt me nuttig om daar aandacht aan te besteden. Eerst en vooral, de mutaties in de kleurkanariewereld zijn zonder uitzondering in gevangenschap ontstaan. Bij de mussen ligt dat anders, Jan verzekerde mij dat de kleurafwijkende mussen alle gevangen exemplaren waren. Hetgeen betekent dat aan de basis van iedere gelukke doorfok een wildzangvogel stond. Dan begint pas de problematiek, dan moet uitgeteerd worden of en hoe de afwijking zich re-

produceert, gegeven de situatie kan dat niet herleid worden uit de koppeling waaruit de mutant ontstond, de ouders zijn immers onbekend. Ergo, paren aan wildkleurpartners. Er is een tweede verschilpunt van belang, de mus is in de verschijningsvorm verschillend bij man en pop(dimorf), bij de kleurkanaries is dat niet of nauwelijks aan de orde(monomorf). Het derde belangrijke verschilpunt is het ontbreken van een vetstofkleur bij de mus, dat beperkt het aantal mogelijkheden ten opzichte van de kleurkanarie. Een kleurkanarie wordt wit(of blauw) door genetische beletting van de vetstofkleur, bij de mus kan dat niet. Blauwe mussen zijn dan ook niet te verwachten. Als bij de kleurkanaries het pigment volledig belet wordt ontstaat wit of geel of rood, bij de mus blijft dat beperkt tot wit. Het inschalen van de mogelijkheden van de mus ten opzichte van de kleurkanarie heeft een opmerkelijk resultaat; vanwege het ontbreken van de bijkleur is 65% der kanariekleuren onhaalbaar, doordat musman en muspop zo verschillend zijn in de uitmontering is de veronderstelling gewettigd dat wildkleur + mutant + combinatie van mutanten bij de huismus toch tenminste 50 zou kunnen halen, dan is de gewone huismus niet gewoon meer!

Over de mutanten bruin en agaath en isabel (verdund bruin?) is geen schokkend nieuws te melden, die gedragen zich in de nafok eigenlijk zoals het verwacht zou mogen worden. Dat is bij de phao-mutatie geheel anders en derhalve erg ongewoon. De als eerste gebruikte wildvangphaomus was een man, deze man werd aan een aantal wildkleurpoppen gepaard. Alle jongen, zonen en dochters, bleken phao te zijn! De phao-mutatie is dus dominant over de wildkleur; dat werd bewezen in het volgende fokseizoen. De phao-zonen werden opnieuw aan wildkleurpoppen gepaard, de nafok leverde 50% phao's en 50% wildkleur op, verdeeld over zonen en dochters. Bij mussen bestaan dus dubbelfactorige en enkelfactorige phao's, in de

verschijningsvorm of dat niet afleesbaar, wel in de nafok. De satinet-mus heeft de dominantie over de wildkleur niet, kijkend naar de voorgeschotelde exemplaren krijg ik de indruk dat de mussatinet genetisch een isabel is. Alle pigmentstreping en pigmentvelden zijn weg, wat overblijft is een zachtgele(ivoor) tint, dat is echter geen bijkleur maar restpigment. De opaalmus is qua uiterlijk sterk gelijk aan de blauwopaalkanaries, de muspop ziet er onder invloed van deze mutatie uit als een blauwpastelopaalkanarie, is een gradatie lichter dan de musman in het opaal.

Bij het zoeken naar nieuwe verschijningsvormen zijn onvermijdelijk mutaties samengebracht die in de werking niet geheel te overzien zijn, er zijn herkenbare tussenkleuren tot stand gekomen. De pastellen die split zijn voor opaal zijn beduidend lichter dan bij de fokzuivere (?) pastellen het geval is, datzelfde fenomeen doet zich voor bij de agaten. Er is echter meer aan de orde. Bij de kleurkanaries ontstond de melanin-central, thans topaas genoemd. Precies datzelfde heeft zich inmiddels bij de huismus voorgedaan, ook daar zijn de verschijningsvormen tamelijk instabiel, net als bij de kleurkanaries. Er zullen nog talloze proefparingen noodzakelijk zijn om deze nieuwe variant een stabiel kader te geven, hoe dat zou moeten is ook slechts via proberen uit te vinden. De stabiliteit kan bij de mus iets makkelijker bereikt worden dan tot dusver bij de kleurkanaries het geval is, gewoon omdat van wildvang-exemplaren verondersteld mag worden dat 'ze' topaasmutatievrij zijn, bij kanaries ligt dat traject gecompliceerder denk ik.

Brandende kwestie was de vraag of uit de thans bestaande mutanten weer een witte mus te verwachten zou zijn, zo ja, hoe? Die vraag moet (helaas) ontkennend beantwoord worden, zelfd het opeenstapelen van alle thans voorliggende mutaties in één vogel zal geen witte mus opleveren. Voor het verschijnen of opnieuw verschijnen van

een witte mus of witte mussen is een mutatie noodzakelijk van de enzymfactor, dat is in de hele reeks mutanten nog niet aan de orde op dit ogenblik. Pas als iedere pigmentvorming geblokkeerd wordt door een genetisch verankerde afwijking zal weer een witte mus ontstaan die ook in de nafok weer witten oplevert. In de praktijk betekent dat, dat het vangnet van het ringstation ten velde een betere kans biedt dan de opstapeling van mutaties. De resultaten van de achterliggende jaren overziend kom ik tot de conclusie in eerste instantie dat vooral de mutanten zo zuiver mogelijk gehouden zouden worden in de komende jaren, als dat in ruim voldoende mate het geval is kan, heel voorzichtig, mutatiecombinatie gericht geprobeerd worden. Het steeds weer creëren van 'tussenkleuren' zou kunnen leiden tot het befaamde dekseel op de neus! En, met alle respect, daarvoor is de gewone huismus te ongewoon!!

MELIPHAGIDAE

De familie Meliphagidae, de honingeters, bestaat uit niet minder dan ruim 160 soorten welke niet allemaal even kleurrijk maar vaak wel opvallend zijn. Het is een veelvormige groep vogels welke zich aan een grote verscheidenheid van biotopen heeft aangepast. Op een enkele uitzondering na komen ze voor in Australië en op de eilanden in het zuidwestelijk gedeelte van de Grote Oceaan, zoals bijvoorbeeld die van de Bismarck archipel, de Nieuwe Hebriden, Nieuw Guinea, Nieuw Zeeland, Timor, de Molukken enzovoorts.

Honingeters zuigen uit bloemen de nectar op, op nagenoeg dezelfde manier als de honingzuigers dat doen. Ze zijn allemaal ongeacht hun formaat of verschijningsvorm, uitgerust met een lange tong die ver uitgestoken kan worden. Aan de basis kan de tong worden opgekruld tot twee lange gootjes om er nectar doorheen te leiden. Het bovenende van de tong, de in vier delen gesplitste punt met elk een rafelig stukje, dient als een borstel om de nectar op te vangen. Verder bestaat hun voedsel uit diverse vruchten en bessen en om aan de

behoefte aan eiwitten te voldoen, ook uit insecten, kevers, rupsen, spinnen enzovoorts en de grotere soorten verorberen zelfs wel kikkers, padden en jonge vogels.

Het komt wel voor dat bij hevige regenval de nectar, tengevolge van stijging van het vloeistofgehalte, gaat gisten. Het opnemen van deze gistende nectar veroorzaakt dan pure dronkenschap waardoor de vogels voor enige tijd niet meer instaat zijn om te vliegen.

Dit komt ook wel voor bij bijen. Het zijn veelal echte boomvogels die in groepjes leven en tegenover soortgenoten zich sociaal gedragen. Dit in tegenstelling tot hun gedrag tegenover kleinere vogelsoorten, dan zijn ze duidelijk onverdraagzaam.

De honingeter in deze bijdrage heet *Entomyzon cyanotis*, welke in vier rassen domicilie heeft in Australië en Nieuw Guinea. Hun Nederlandse naam luidt Blauwwang honingeter en ze zijn 30 tot 32 cm groot.

In een open komvormig nest dat van kleine takjes, plantewortels, stengels

en zo in de vork van een tak is gebouwd, van binnen bekleed met plantvezels of dierenhaar, worden 2 tot 3 rosekleurige eitjes gelegd die getooid zijn met roodbruine en purperrode spatten.

Het komt nogal eens voor dat deze honingeters gebruikte nesten van andere soorten in gebruik nemen o.a. nesten van kruiplijsters in de dichte vegetatie. Dergelijke nesten worden dan opnieuw bekleed met verse stukjes vezels en schors. De bouw van het nest is toevertrouwd aan de vrouwtjes, zo ook het uitbroeden van de eieren. De broedduur bedraagt ongeveer 14-15 dagen. Het mannetje is wel actief bij het voeden van de jongen. Ze blijven 10 tot 16 dagen in het nest en vliegen dan uit. Reeds op een leeftijd van een jaar zijn de vogels al weer volledig geslachtsrijp.

Voor het grootbrengen van de jongen zijn hoeveelheden insecten vereist, eiwitrijk voedsel dat voor de nodige bouwstenen zorgt.

Tekst: V. Le Krebs
Foto's: C. Scholtz/Kloeg

ROODRUG PARKIET

(Psephotus haematonotus)

 Wiedkleur man

REEDS IN 1973 SCHREEF IK IN DIT BLAD DAT DE ROODRUGPARKIET DUIDELIJK EEN GROTE POPULARITEIT GENIET EN DAT ER SEDERT 1865, TOEN HET EERSTE EXEMPLAAR IN ONSLAND IS GEKWEKT, AL VELE TIENDUIZENDEN IN DE VOLIERES ZIJN GEBOREN. EN NOG STEEDS IS HET EEN VEEL GEHOUDEN BIJZONDER PLEZIERIGE VOLIEREVOGEL, STERK EN WEINIG EISEN STELLEND.

Tekst: Cevab Foto's: Pieter van den Hooven m.m.v.Nijenhuis, v.d.Lel en Tiggelaren.

Ook uiterlijk zijn ze bepaald niet onaantrekkelijk. Met hun 26-27 cm lengte behoren ze tot de middelgrote kromsnavel. De volwassen man is aan de bovenzijde glinsterend grasgroen, de mantel is meer grijsgroen met een wat mozaikachtig, gehamerde tekening. Prominent is de rode onderrug. Aan de onderzijde is de vogel, met name op de buik en de flanken, geel van kleur met een fijne zwartachtige schubtekening. De wetenschappelijke naam geeft heel duidelijk de karakteristieke kenmerken van deze vogel weer; *psephotus* is grieks voor mozaïsteen en *haematonotus* is een samengesteld woord; *haima* is grieks voor bloed (rood) en *notos* is rug. De poppen zijn meer grauwgroen, op rug en stuit donkergroen en flets groengeel op de buik; bijgevolg een duidelijk verschil tussen de geslachten. Bij de vaal gekleurde jonge vogels is ook al vrij snel het geslacht vast te stellen; rode veertjes aan de stuit en duidelijk groenere kopveertjes, geven aan dat het een mannetje is. In het algemeen zijn de jonge roodruggen al binnen 6 tot 7 maanden volwassen; zijn ze volledig op kleur. Hun zang is aangenaam om te horen, wellicht de reden dat in de Duitse literatuur de soort 'singsittich' wordt genoemd.

Oorsprong.

In Oost-Australië is het de meest voorkomende parkiet, zijn het bewoners van de open eucalyptussavannen. Ze zijn echter wel steeds dichterbij de buurt van de mensen gekomen, echte cultuurvogels geworden, hetgeen met zich mee heeft gebracht dat hun verspreidingsgebied steeds groter is geworden. Er zijn twee rassen beschreven, te weten **P.h.haematonotus** en **P.h.caeruleus**. Laatstgenoemd ras is, zoals de naam al aangeeft, meer blauwer van tint. Overigens is dat voor ons niet zo interessant meer. Het zou vóór de jaren zestig best wel kunnen zijn geweest dat ook dat blauwere ras is ingevoerd en ongetwijfeld hebben er dan vermenigingen plaatsgevonden. Hoe dan ook, de exemplaren die we nu in ons bestand hebben zijn na zo veel generaties gedomesticeerd en tengevolge daarvan hebben ze wellicht ook veranderde fysieke en psychische eigenschappen. In zekere zin zijn ze geëvolueerd tot volièrevogel.

In de volière.

Een ideaal onderkomen voor de roodrug is een vluchtje van zo'n 3 meter lengte, met aansluitend een goed beschut gedeelte, waarin ze paarsgewijs worden gehuisvest. Zoals reeds eerder opgemerkt, ze stellen weinig eisen en dat komt in de volière best

wel tot uiting. Ze zijn niet bepaald kieskeurig en als ze ontvankelijk zijn voor elkaar, het dus klikt tussen hem en haar, want dat is en blijft toch een belangrijke factor in het voortplantingsproces, zullen, zodra de hypofyse de op de voortplanting betrekking hebbende hormonen produceert, de vogels tot de inrichting van het nest komen, een legsel produceren enzovoorts. Het begint met voedseloverdracht, inspectie van het nest en enig

baltsvertoon. Ongeveer eind maart, begin april hebben we in de vlucht al 1 of 2 nestkasten opgehangen, één in de vlucht en de andere in het beschutte gedeelte. Eenvoudige houten nestkasten met een bodemoppervlak van 20x20 of 25x25 cm, ongeveer 30-35 cm hoog zijn en een invlieggaat hebben van ongeveer 6 cm doorsnee, met op de bodem wat vermolmd hout, turfstrooisel of houtkrullen c.q. zaagsel. Er worden 4 tot 7 witte eieren ge-

Widkleur pop

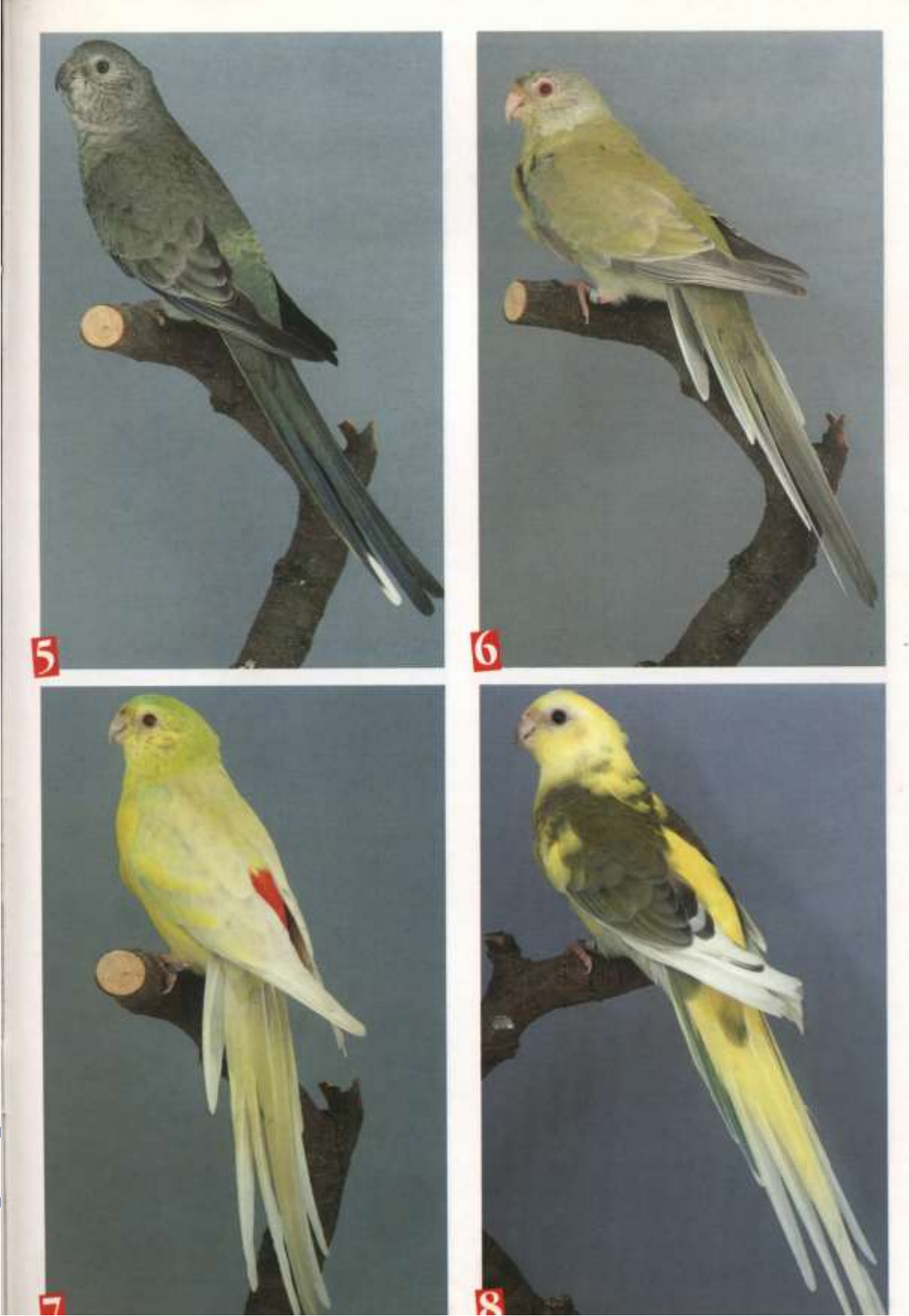
sel

De

use!

De!

use!

De /

ROODRUG PARKIET

legt die door alleen de pop gedurende ongeveer 20 dagen worden bebroed. De man bezoekt haar gedurende die periode regelmatig en biedt haar dan snavelkost aan. De eerste periode worden de jongen alleen door de pop gevoerd. Als ze wat groter zijn en de veren gaan doorkomen, helpt ook de man mee. Op een leeftijd van ongeveer 30 dagen verlaten de jongen vogels in hun nog wat vale verenpak het nest. Ze worden dan nog enkele weken, in afnemende mate, door de oudervogels gevoerd en dan zijn ze zelfstandig. Het is dan wel even opletten, want het zou best kunnen zijn dat de man in zijn zonen rivalen ziet en achter ze aan gaat jagen, waarbij vervelende gevolgen niet uitgesloten zijn. Uitvangen en apart zetten is de enigste remedie en de kans is groot dat er dan ook nog een tweede broedsel volgt. Uiteraard hebben we de jonge vogels op de 7e-8e dag voorzien van een vaste voeding; ringmaat 4,5 mm.

Voedsel.

Hun basisvoedsel dient te bestaan uit een parkietenzaadmengsel waarin o.a. La Plata-, rode-en witte miliet, witzaad, gepelde haver, boekweit, zonnepitten, saffloorpitten, paddy en hennep. Bovendien is een afwisselende aanvulling met rijpe onkruidzaden, pompoenzaden, rozebottel, lijsterbessen groen en tijdens de kweek wat geweekt brood, bepaald niet verkeerd. Met de verstrekking van voedsel houden we er ook rekening mee dat de roodruggen van nature hun voedsel vergaren op de grond. Niet al-

le voedsel behoeft dus keurig op de voedertafel aangeboden te worden.

Mutaties.

De ontwikkelingen bij de mutatiekweek zijn bij de roodrugparkiet, ten opzichte van die bij andere Australische parkieten, aanvankelijk niet zo stormachtig geweest. Lange tijd, sedert 1935, was er sprake van slechts één mutant die in eerste aanleg 'gele' roodrug werd genoemd. Een foutieve benaming die heel lang is blijven hangen. Die eerste mutant betrof het resultaat van de werking van de pastelfactor en de kleurslag diende lichtgroenpastel te worden genoemd. Pas veel later, nog niet eens zo heel lang geleden, is het aantal mutanten uitgebreid met onder anderen die kleurslagen welke hierbij zijn afgebeeld, namelijk lichtzeegroen, lichtgroen fallow, lichtgroen pastel fallow, olijfgroen, olijfgroen pastel, olijf zeegroen, lutino en bont. Dit aantal zal er ongetwijfeld toe leiden dat de kleurslagen, o.a. door mutatiecombinaties, zich nog zal uitbreiden. De pastel-en zoals inmiddels bij de bekende kweker H. Tigge-laven uit Ermelo is gebleken, de inofactor, vererven geslachtsgebonden.

- 1) mutant x wildvorm geeft 50% wildvorm mannen die de mutatie vererven, zogenaamd split zijn voor de mutatie, en 50% mutant poppen.
- 2) Wildvorm x mutant geeft 50% wildvorm mannen die split zijn en 50% wildvorm poppen.

9

10

- 3) Split man x mutant geeft 25% mutant mannen, 25% wildvorm mannen die split zijn, 25% wildvorm poppen en 25% mutant poppen.
- 4) Split man x wildvorm geeft 25% wildvorm mannen, 25% split mannen, 25% wildvorm poppen en 25% mutant poppen.
- 5) Mutant x mutant geeft 100% mutanten. Andere mutaties vererven autosomaal.
- 1) Wildvorm x mutant of andersom geeft 100% splitvogels, zowel mannen als poppen.
- 2) Split x split geeft 25% wildvorm, 50% splitvogels, 25% mutanten zowel mannen als poppen.
- 3) Split maal mutant of andersom geeft 50% split en 50% mutant, zowel mannen als poppen.
- 4) Split x wildvorm of andersom geeft 50% wildvorm en 50% split, zowel mannen als poppen.
- 5) Mutant x mutant geeft 100% mutant, zowel mannen als poppen.

De aangegeven percentages moet u niet al te letterlijk nemen, het zijn gemiddelden die kloppen bij grotere aantallen en lang niet altijd per broedsel. Bij mutaties die geslachtsgebonden vererven kunnen de poppen nooit erfelijk zijn voor de betreffende mutatie; wat ze zijn laten ze zien en hebben niets anders in zich.

Het is uiteraard mogelijk om mutanten onderling te kruisen. De resultaten zijn afhankelijk van de wijze waarop de onderscheidelijke factoren zich vererven. Overigens dient men in die gevallen zich eerst wel af te vragen of dergelijke paringen wel zinvol zijn, met andere woorden of die wel leiden tot acceptabele kleurslagen.

Tot slot.

Roodrugparkieten zijn dankbare vogels, zeer plezierig om ze te houden en te kweken. Uitermate geschikt voor de beginnende parkieten liefhebber maar ook voor de meer ervaren die zich gespecialiseerd heeft in het kweken van kleurslagen. Bovendien hebben ze zich ontpopt als uitstekende pleegouders voor andere parkietsoorten; de Japanse meeuw onder de parkieten.

1. Lichtgroen pastel man - voorzijde

2. Lichtgroen pastel man - rugzijde

3. Lichtgroen pastel pop

4. Licht zeegroen man

5. Licht zeegroen pop

6. Lichtgroen fallow pop

7. Lichtgroen pastel fallow man

8. Olijfgroen bont

9. Olijfgroen pastel bont

10. Olijf zeegroen bont

11. Lutino man - rugzijde

12. Lutino man - voorzijde

De/

Mijn ervaring met de Dolksteekduif

– Gallicolumba luzonica –

Over de Dolksteekduif is al het nodige geschreven in Onze Vogels. Ik ben zo vrij hiervoor te verwijzen naar Onze Vogels van 1986, nr. 3 en 1988, nr. 12. Aangezien er voor het laatst dus in 1988 over is geschreven vind ik het wel weer tijd worden, dat deze vogels weer eens in 1994 in de belangstelling staan, c/q die aandacht krijgen welke ze uiteindelijk verdienen.

Wat ik hier echter op wil schrijven zijn mijn eigen aantekeningen en ervaringen met deze vogels.

Aangezien ik geen voorkeur heb voor een bepaalde soort en regelmatig met andere soorten wil kweken, om zodoende mijn kennis en ervaringen op dit gebied zo breed mogelijk te maken, besloot ik om voor het seizoen 1992 eens met Dolksteekduiven te gaan kweken. Het feit, dat deze vogels weer van de Bud-lijst zijn afgevoerd en de totstandhouding van dit ras behouden moet blijven is een reden temeer om mijn Witborstrallen waarmee ik goed gekweekt had voor de duiven te verwisselen.

De Dolksteekduiven werden aangeschaft op de vogelmarkt te Boskoop, waar een handelaar deze toevallig had. De vogels waren goed van formaat en zagen er gezond uit. Beide duiven hadden totaal verschillende ringen, zodat ik ervan uit gegaan ben geen vogels te kopen waar inteelt uit voort zou kunnen komen. Ik kon toen echter nog niet zien of het wel een koppel was. De verkoper verzekerde het mij en de koop was gesloten. Het vertrouwen in de verkoper werd niet beschaamd dit keer, zoals u uit het onderstaande relaas zult merken. Hetzelfde wat ik met de Dolksteekduiven gedaan heb, heb ik ook met Musduifjes gedaan. Dit is echter een geheel ander verhaal geworden, waar ik wellicht een andere keer over zal schrijven.

Donderdag 28 mei 1992, Hemelvaartsdag.

De Dolksteekduiven slepen nestmateriaal, zoals takjes conifeer welke wij in de kooi hadden gestrooid, het nest in. Op drie verschillende hoogtes hadden we nesten geplaatst, ze hebben het bovenste nest uitgekozen. Ze zitten nu wel verscholen achter een grote boomschors. Het nest bevindt zich op ongeveer 1.80 m hoogte.

7 juni: De duivin blijft op het nest zitten, eerst alleen overdags maar nu ook 's nachts. Verdere nestcontrole blijkt onmogelijk. We wilden ook geen risico's nemen en het nest verstoren.

9 juni: Als beide ouders van het nest zijn overdags, constateert mijn zoon Maarten, ook al jaren enthousiast jeugdlid, dat er twee eieren in het nest liggen. Ook nu gaat de man 's nachts op het nest zitten. Verder wisselen ze elkaar één keer per dag.

23 juni: Er liggen eierschalen en basten in de volière. Er moeten nu dus jongen zijn. Nestcontrole blijft echter onmogelijk. De vogels zijn erg fel en slaan krachtig met de vleugels. Het is nu ongeveer de 15e dag. Tijdens het weekend van 27 juni moet er nestcontrole plaatsvinden i.v.m het ringen van de jong (en). Op 27 juni ben ik tweemaal de volière ingegaan om de vogels te laten wennen aan mijn aanwezigheid. Niets hielp. Ik kon een slag met de vleugels krijgen.

's Zondags 28 juni: Het was zeer warm, een hittegolf; de duivin ging 's middags van het nest. Direkt gaan kijken. Er lagen twee jongen in het nest. Een was een stuk groter dan de ander. De ringen, welke al klaar lagen, heb ik direkt omgedaan.

's Avonds een ervaren kweker, welke

ik uit de T.T gids heb gehaald gebeld. Ook hij zei alleen te ringen als de vogels beiden van het nest waren. Hij adviseerde 6 mm ringen maar zei ook dat 7 mm ringen nog wel tot de 10e-12e dag omgedaan konden worden.

2 juli: 's Middags waren beide duiven weer van het nest. Maarten heeft meteen gecontroleerd of de ringen nog om de poten zaten. Dit was gelukkig nog het geval. Een duif was al bijna evengroot als de moeder. Je ziet ze zo nu en dan ook hun koppen uittrekken naar de moeder als ze gevoed willen worden. Al met al blijken we over een uitstekend koppel te beschikken, waar we heel zuinig mee moeten zijn, aangezien het broeden met deze vogels niet altijd even vlekkeloos verloopt.

Zaterdag 4 juli.

Als we de volière ingaan horen we een intens gefladder, terwijl de Dolksteekduif op ons af komt vliegen. We zien het al, het eerste jong is uitgevlogen. Het klopt aardig, het jong zal zo'n 14 dagen oud zijn. Eerst op de grond "onder" moeders vleugels. De ouders houden het jong goed in de gaten. 's Avonds slaapt het met vader op een tak laag bij de grond.

Zondag 5 juli.

Het jong is de nacht goed doorgekomen. De hele dag verliep verder goed. 's Avonds zat hij op de bovenste stok bij het nest. Hier heeft hij de nacht verder doorgebracht. Aangezien het nogal stormde, was dit een goed beschutte piek gelukkig.

's Maandagsochtend kon ik het jong niet vinden. Waarschijnlijk weer achter de boomschors op de grond gekropen of in het nest teruggekropen. Het laatste bleek het geval te zijn.

Terug van vakantie (3,5 week later) gekomen, hebben wij de jongen in een aparte kooi geplaatst. Ze moeten nu ongeveer 6 weken oud zijn.

Het ouderpaar wil weer opnieuw gaan broeden en hebben nu alle rust weer voor het nest. De jongen geef ik ook net als de ouders maden en meelwormen.

Na een paar dagen zijn ze wat rustiger geworden, het gaat zeer goed.

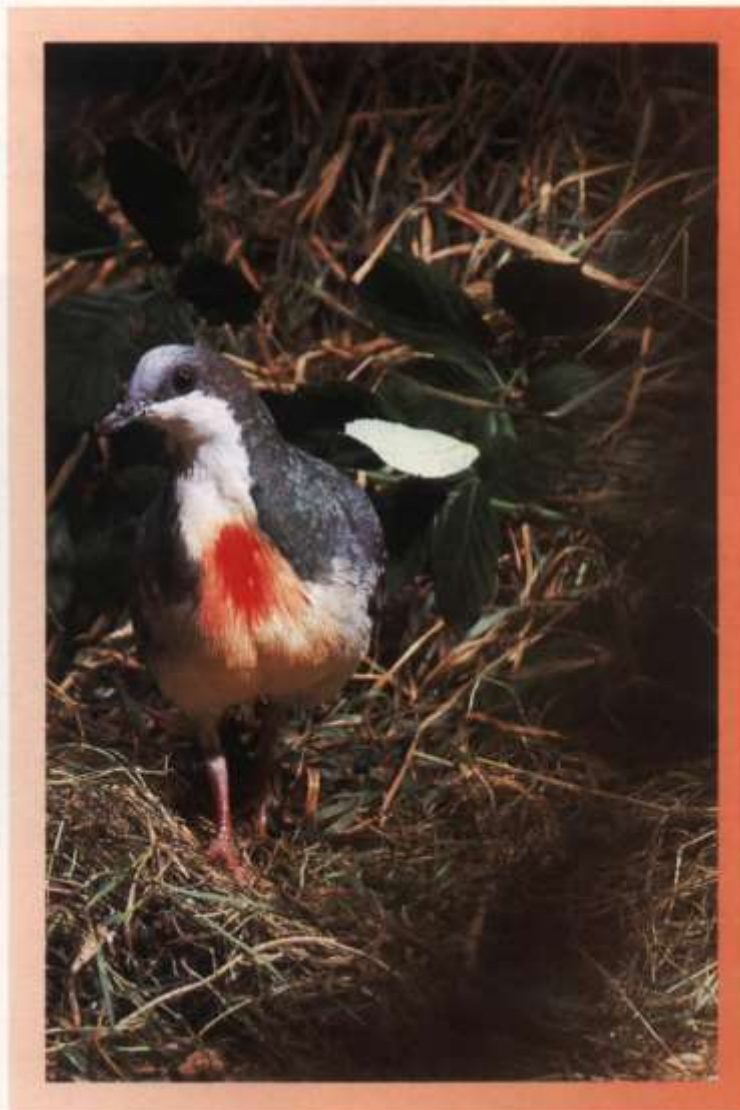
De oude Dolksteekduiven willen nu een nest maken in de voederbak boven op een nest van een Roodvoorhoofdbladvogel, welke overigens de gehele broedduur bij de Dolksteekduiven gezeten heeft. Ze accepteerden elkaar volledig.

Alle lof overigens voor het ouderpaar, die onverschrokken de gehele broedduur en ook lang daarna zeer zorgzaam met het broedsel om zijn gegaan.

Gelijk hetzelfde jaar heb ik de jonge duiven, reeds redelijk op kleur gekomen, ingeschreven voor de Distrikts T.T te Vinkeveen, waar de duif 88 punten kreeg en de doffer met 91 punten kampioen werd.

In het voorjaar 1993 werd de jonge doffer zeer agressief tegenover de duivin en heeft haar behoorlijk op de kop gepikt. Ik heb ze uit elkaar gezet, aangezien ik dit jaar nog T.T.'s met ze wilde draaien. Ze hadden immers nu de tijd zich volledig te ontwikkelen en nog meer op kleur te komen. Nu heb ik dit niet voor niets gedaan. Mijn extra inspanningen, ook wat de gevaarlijkheid van het voer geven betreft, is niet voor niets geweest en werd uiteindelijk rijkelijk beloond.

In Breda tijdens Vogel'94, kreeg de doffer 91 punten en behaalde daarmee brons, terwijl hij in Bocholt tij-

dens de C.O.M.-wereldtentoonstelling met 89 punten ook weer brons kreeg. (Nummer 1 had 91 punten). Wat wil je nog meer! De duivin had ik niet ingezonden, aangezien deze op de kop een niet meer egale kleur vertoonde. Zoals u kunt zien kun je met één vogelpaar al veel plezier beleven en goede resultaten behalen. Zo gaat mijn lijfspreuk toch weer op, dat je niet op de kwantiteit maar op de kwaliteit moet letten.

Ik ga het nu weer eens met andere soorten proberen, alhoewel ik de

Dolksteekduiven nog niet wegdoe. Het is en blijft een spannende bezigheid die zeer ontspannend op mij inwerkt, en dat hebben wij in deze tijd allemaal zo hard nodig. Veel plezier met uw hobby.

**Tekst: Antoon van der Graaf,
Foto: C. Scholtz**

De Guira koekoek, Guira guira: zonderling onder de koekoeken

We kunnen misschien eerst even een kort signalement meegeven: het zijn slanke vogels van circa 37 centimeter, met een lange staart, die voornamelijk bruinzwart en wit is. De kop, kruin, en kulfveren zijn rosbruin-of oranjebruin. De bovendelen zijn donker bruinzwart en wit gestreept. De onderdelen zijn bijna volledig wit, alleen op de bovenborst lopen enkele fijne strepen. Toch heb ik ondervonden dat de vogels, wanneer het zonlicht bovenop het lichaam valt, een min of meer oranjebruine kleur vertonen. Beide geslachten zien er hetzelfde uit. De snavel is krachtig en scherp en oranjeachtig gekleurd. Poten en tenen zien er niet bijzonder stevig uit. Dit snaveltype doet ons al vermoeden dat ze vooral insecten en kleine diertjes eten. Net als de Ani's hebben ze korte vleugels en kunnen niet zo goed vliegen. In tegenstelling tot de overige Koekoeksvogels hebben Ani's en de Guira slechts 8 staartveren (Campbell/Lack 1985). De Guira koekoek vinden we in Zuid- en oostelijk Brazilië, het noorden van Argentinië, en ook in Uruquay (Howard and Moore 1991), en is dus voornamelijk in oostelijk en grote delen van centraal Zuid-Amerika verspreid. Ook zijn ze verspreid rond de eilanden langs de Amazone tot aan de Rio Negro in Brazilië, en verder tot Argentinië en Bolië waar ze vooral parken en geboomte, alsook de plaatselijke 'campos' bezoeken. Die campos is een soort open graslandschap met weinig geboomte en we treffen deze vooral langsheen de Amazone aan (De Schauensee 1970).

Net als de Ani's zijn het zeer sociale vogels welke zich in groepen ophouden, en een territorium bevat verschillende koppels welke elk individueel het gemeenschappelijke gebied verdedigen. Ook het nest is een gemeenschappelijk bouwsel en meerde-

Ergens in de tropische gebieden

van Zuid-Amerika komt een

merkwaardige, vreemdogige en

wat zenuwachtige vogel welke

lijkt op een koekoek, maar veel

kleurrijker dan de onze en erg

acrobatisch van gedrag.

Het is de Guira guira, slechts

één soort en een afzonderlijk

geslacht binnen de kleine,

Zuidamerikaanse familie der

Crotophaginae of Ani's, en

hiermee één van de ruim

140 soorten koekoeksvogels

(Cuculiformes).

re vrouwtjes deponeren soms hun eieren in éénzeldde, centrale bouwsel. Dit fenomeen is veel beter bekend bij de Ani, dan wel bij de Guira koekoek, maar we mogen aannemen dat dit nestgedrag bij de Guira op ongeveer dezelfde wijze verloopt als bij de echte Ani's. In onze Antwerpse dierentuin zijn eveneens Guira koekoeken te zien en er worden meerdere koppels

bij elkaar gehouden, en dit zonder moeilijkheden. Het houden van een relatief grote groep vogels (ca. 4-5 koppels) binnen één volière is één van de essentiële punten wil men deze soort op een zo natuurlijk mogelijke wijze huisvesten. Deze vogels hebben tevens ook de behoefte aan enig geboomte en takken waarin of waaraan ze zich bijna voortdurend ophouden. Daarnaast zijn het zeer beweeglijke en bijna akrobatische vogels die zich van tak tot tak slingeren en met hun korte pootjes aan een tak laten bengelen zoals ook een mees Paridae of de Muisvogel Colidae dit doen.

De eieren van de Guira schijnen er erg speciaal uit te zien: ze zijn overtrokken met een dikke, kalkachtige en rimpelige laag. Ook de eieren van de Ani's zijn met een witte kalklaag bedekt.

Helaas weten we nog maar bijzonder weinig over deze vogels. Het zou goed zijn mocht een onderzoeker zich ooit eens extra verdiepen in het natuurlijke gedrag en de ecologie van deze vogel. Het zou zonde zijn mochten we deze prachtige, maar mysterieuze soort verliezen in zijn natuurlijke element.

Referenties:

- De Schauensee 1970: A Guide to the Birds of South America.
- Dunning S. South American Landbirds. Harrowood books U.S.A.
- Howard and Moore 1991: A complete checklist of the Birds of the revised edition, Academic pr.
- Campbell and Lack 1985: A Dictionary of Birds. Pajser. Uk.